

МОЛОДИЙ КОМУНАР

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 5 грудня
1939 року

№ 37 (4064).

СУБОТА

16

ВЕРЕСНЯ
1939 р.

Ціна 8 коп.

ДОДАТКОВІ
НОМЕРА

«Чи потрібна Спільна програма? Яким повинен бути наш комсомол?» Як можна було стільки років діяти, не маючи Програми, не заявивши, за що ж іде боротьба? Як це віддзеркалювалося в обласній комсомольській організації? —

3—4

Про неспокійну екологічну ситуацію на Гайворонщині «Молодий комунар» писав, і не раз. Не сиділи пасивно й місцеві природолюбці. Але... — «Грім прогрімів...» —

8

В. Пічул, автор відомої кінострічки «Маленька Віра», закінчує зйомки другого свого фільму — «В городе Сочи темные ночи». В ньому він знову співпрацює з Н. Негодою, котра грала Віру. Сьогодні друкуємо її інтерв'ю кореспондентом і т о в і АПН: —

9

«До побачення, тьотю!». «Та я ж йому мати, люди...». Подібні сцени не рідкість під будинками для престарілих. Хто винен? Як цьому зарадити? — «Дех болю» —

10

У рік Змії — все про змії, модна пісня, психотест, інтерв'ю з Сандрою (так, саме тією!), блиц-інтерв'ю... Усе це в клубі «На дозвіллі» —

12

Важко буває перші 100 літ...

ХТО МИ В ЦЬОМУ СВІТІ? Чи таке вже безапеляційне вчення Дарвіна про походження людини від мавпи? А може, кожен з нас — часточка Всесвіту? Наука вперто шукає відповідей на ці запитання. І вже на сьогодні є факти, що відповідь підказує сама людина, її фізичний

феномен. На жаль, наші знання про власну біоенергетику мізерні (а частіше — просто ніякі). Проте в п'яте покоління японського комп'ютера закладено якраз незвичайні якості людського біоенергополя... (6—7 стор.).

ПЛЕНУМ ЦК ЛКСМУ

8—9 вересня відбувся Пленум ЦК ЛКСМУ. На ньому обговорено проекти Законів «Про зміни і доповнення Конституції (Основного Закону) Української РСР», «Про вибори народних депутатів місцевих Рад народних депутатів Української РСР», «Про вибори народних депутатів місцевих Рад Української РСР», «Про мови в Україні».

Українській РСР» і прийнято відповідні резолюції. Розглянуто організаційні питання. Пленум задовольнив прохання В. І. Цибуха увільнити його від обов'язків члена Бюро і першого секретаря ЦК ЛКСМУ у зв'язку з обранням головою Комітету Верховної Ради СРСР у справах молоді.

У ході виборів першого секретаря ЦК ЛКСМУ з п'яти альтернативних кандидатур першим секретарем обраний аспірант Київської Вищої партійної школи А. С. Матвієнко. У зв'язку із зарахуванням на навчання у дипломатичну Академію МЗС СРСР О. Г. Яцину увільнено від обов'язків члена Бюро і секретаря ЦК ЛКСМУ.

Секретарями ЦК ЛКСМУ обрані С. М. Возченко, який працював першим секретарем Київського обкому комсомолу, і Т. В. Гончарова — директора Дніпропетровської середньої школи № 21. У роботі Пленуму взяв участь і виступив член Політбюро, другий секретар ЦК Компартії України В. А. Івашко.

У роботі Пленуму брали участь завідувачий відділом організаційно-партійної і кадрової роботи ЦК Компартії України М. Ф. Стрела, відповідальний працівник ЦК КПРС А. П. Піскунов, секретар ЦК ВЛКСМ С. О. Смирнов, відповідальні працівники ЦК Компартії України.

(ПАТАУ).

ХРОНІКА ПОДІЙ

...А часу закон не доганяє

Чергове засідання в міському дискусійному клубі «Перевесло» почалося інформацією голови клубу В. Панченка про з'їзд Народного руху України за перебудову. Володимир Євгенович був там як гість.

Потім присутні обговорили проект Закону про вибори народних депутатів УРСР та народних депутатів місцевих Рад. Виступаючи підкреслили значне відставання проекту від часу навіть у порівнянні з не дуже досконалим союзним законом про вибори. У кінці засідання його учасники вирішили надіслати до Верховної Ради УРСР список поправок до проекту. Зокрема, пропонується не проводити виборів від громадських організацій (і внести відповідні поправки в Конституцію); висувати кандидатів повинен мати право кожен колектив, незважаючи на кількість працюючих; виборчі комісії не повинні фільтрувати кандидатів залежно від їхніх програм; всім колективам треба надати право висувати своїх представників до виборчих комісій; закрити до бойкоту виборів не слід вважати протизаконними; вибори на всіх рівнях повинні бути прямими з альтернативними кандидатами тощо.

Учасники засідання прийняли звернення до нинішніх депутатів Верховної Ради УРСР, обраних від нашої області.

Наш кор.

М. Кіровоград.

Кримінальна хроніка

У Новомиргородському районі нетверезий водій автомобіля не підкорився міліціонеру, створивши реальну загрозу життю громадян. Довелося застосувати зброю. Звичайно, міліціонер стріляв по колесах. Правопорушника затримано. Внаслідок порушення правил дорожнього руху, користування транспортом у стані сп'яніння на дорогах області трапилося 25 ДТП, в яких загинуло 13 чоловік, 17 травмовано за тиждень з 4 по 11 вересня. За цей період скоєно 89 злочинів, з яких розкрито лише 27.

У Долинському районі під час розпиття алкогольних напоїв один громадянин в процесі сварки вбив іншого і зник.

За означений період по області трапилося 3 випадки згвалтувань, у тому числі і неповнолітніх. 2 з них розкрито.

Збільшилася кількість злочинів, скоєних у п'яному стані. Наприклад, у Мало-Виснівському районі двоє громадян з п'яної компанії побили третього, а потім здійснили по відношенню до нього акт насильства.

З 21 крадіжки державного майна розкрито лише 2, а з 35 випадків крадіжок приватного майна органами внутрішніх справ розкрито 8.

Випадок вживу наркотичних засобів трапився у Світловодському районі.

2

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

16 вересня 1989 р.

Що ж вирішив установчий з'їзд НРУ?

Три дні в столиці республіки працював установчий з'їзд Народного руху України за перебудову. З вільним словом до його учасників звернувся письменник, народний депутат СРСР О. Гончар.

З доповіддю «Про діяльність оргкомітету та завдання Народного руху України за перебудову» виступив голова оргкомітету, письменник, народний депутат СРСР В. Яворівський.

Учасники з'їзду заслухали ще ряд доповідей, які охоплюють різні аспекти майбутньої діяльності НРУ.

В матеріалах з'їзду відображено багато реальних проблем, які накопичилися в політичній, економічній, екологічній, національно-культурній та інших сферах. Справедливий критиці були піддані адміністративно-командна система управління, бюрократизм радянських і господарських органів, уповільнені темпи реалізації вимог економічної реформи. Були слушні зауваження щодо проєктів законів в республіці. Висловлювалася тривога у зв'язку із спробами розмежувати наше суспільство, зіткнути людей. Не можна було не бачити, що в Русії й здорові сили, які стоять на реалістичних позиціях, хочуть брати участь у вирішенні гострих проблем перебудови. Не допустити жодної спроби розшарування радянського суспільства,

зіткнути людей — саме на цьому наголошував у суботньому виступі по Центральному телебаченню М. С. Горбачов. Проте з'їзд не дав відповіді на те, що робити і як робити, не визначив власної участі НРУ в розв'язанні проблем перебудови, які висунула партія. Майже всі прийняті з'їздом документи носять декларативний характер, перенасичені емоціями, ейфорією.

Причини цього неоднозначні. По-перше, з'їзд, як заявляли його організатори, готувався наспіх. По-друге, з'їзд засвідчив нейтральне ставлення до перебудови, яку визначила партія. По-третє, не врахував реальну розстановку політичних сил. Це скоріше був з'їзд представників інтелігенції, ніж всього народу. На увібривши в себе дум і сподівань, корінні інтереси народу, він не міг прийняти конкретні, конструктивні рішення.

На роботі з'їзду, який проходив у актовому залі Київського політехнічного інституту, і на його кінцевих рішеннях позначилася атмосфера, яка там панувала.

Зал був оформлений дерев'яними гербами і вишпелами земель і міст, розташованих на території нинішньої України. Домінуючими були жовто-блакитні прапори, серед яких одиноко стояв Державний прапор Української РСР. В жовто-синіх кольорах було оформлення сцени. Над столом президії

нависали стародавні герби, які увінчували тризуб.

Підігрівали пристрасті залу і самі організатори з'їзду, і деякі з промовців. Йшло постійне загравання з людьми, які стояли на площі, біля палацу. Не раз лунали на з'їзді звернення «пане», «панове». Навіть вітання від імені з'їзду якомусь Івану Світличному зі Львова з днем народження йшло вже по найждженій колії — «пане Іване... Рух з вами».

Часом дріб'язкові, неперевірені повідомлення виносилися на з'їздівський загаль. Зачитувалися дані про надходження грошових внесків у фонд НРУ і таке інше. До залу запрошувалися ходики з площі, які приносили пожертвування або вимагали термінового розгляду питання про національну символіку.

З'їзд досить часто вибухав вигуками «Ед-ністі!». Але більше і довше всього скандувалося це слово після закликів об'єднатися в боротьбі проти КПРС, Радянської влади і соціалізму.

Ніколи ще під склепінням чудового тового залу, справжнього палацу для студентів, побудованого Радянською владою, не звучало стільки слів, які перекреслювали і її, і партію, і соціалізм.

[Закінчення на 5-й стор.]

В ОБКОМІ ЛКСМ УКРАЇНИ

Бюро обкому ЛКСМУ розглянуло питання про хід звітно-виборної кампанії в обласній комсомольській організації. Ще в липні почалися звіти і вибори в комсомольських групах, організаціях з правами первинних, первинних організаціях. Організовано, на демократичній основі проходять збори в більшості комсомольських організацій міст Кіровограда й Олександрії, Знаменського, Добровеличківського районів. Ра-

зом з тим викликають тривогу факти низької якості комсомольців на звітно-виборні збори, відсутність зацікавленості, активності в обговоренні насутих комсомольських проблем, вироблених перспективних рішень. Приміром, на комсомольських зборах механічного цеху Гайворонського тепловозово-ремонтного заводу не виступив жоден комсомолец.

Міськими і райкоми комсомолу безвідповідально підійшли до

складання графіків звітно-виборних зборів. Чимало таких зборів в області безпідставно переносяться. В Долинському і Голованівському районах перенесено близько половини комсомольських зборів. Причина подібних ситуацій, як відзначило бюро, це — нездатність ряду комітетів комсомолу відстоювати і захищати права молоді. Часто й керівники підприємств та організацій не дотримують слова, яке вони дали молоді. Проявляють пасивність, неорганізованість у період звітно-виборної кампанії і комсомольські праців-

ники міськомів, райкомів, окремих відділів обкому комсомолу.

Бюро обкому ЛКСМУ звернуло увагу перших секретарів міськомів, райкомів, завідувачів відділами обкому комсомолу на недостатній контроль за ходом звітів і виборів в обласній комсомольській організації. Рекомендовано це питання розглянути на бюро міськомів і райкомів ЛКСМУ, усунути зазначені недоліки в ході звітів і виборів.

Бюро розглянуло також інші питання внутрішнього життя.

Ще недавно Анатолій БАБИЧ служив на радянсько-іранському кордоні. Сьогодні ж він — водій колгоспу імені Ватутіна в селі Аджамці Кіровоградського району. Місця роботи не шукав — тут працював після закінчення школи, звідси й пішов до армії.

Фото Г. КОШКА.

Прес-центр

УРОЖАЙ-89

ПОВІДОМЛЯЄ

КІРОВОГРАД. У ці надзвичайно напружені для сільських трудяників дні велику допомогу їм у проведенні комплексу осінніх польових робіт надають студенти інституту сільсько-господарського машинобудування. Так, на збиранні овочів, фруктів, картоплі, інших пізніх культур у господарствах Олександрівського району зараз сумлінно трудяться 225 студентів, у Добровеличківському районі — 180, Новоукраїнському — 120.

ВІЛЬШАНСЬКИЙ РАЙОН. Злагоджено розпочав збирання цукрових буряків колгосп «Пам'ять Леніна». Першість серед комбайнових екіпажів утримує досвідчений механізатор Олександр Білінков. Помічником у нього дочка Наташа — цього річ на випускника місцевої десятирічки.

СВІТЛОВИДСЬКИЙ РАЙОН. Комсомолец Микола Диний працює завідувачем ремонтної майстернею колгоспу імені Леніна. На період жнив він став помічником комбайнера і його прізвисько не раз називалося у листівках, які розповсюдили про передовиків збирання кампанії. Завзято трудилися і тракторист Микола Погорілий, шофер Володимир Борозняк, інші комсомольці цього польового комплексу.

НОВОМИРГОРОДСЬКИЙ РАЙОН. Олег Лимар не бере безпосередньої участі в польових роботах, але їх темпи значною мірою залежать від його майстерності і старанності. Він працює токарем у колгоспі «Прогрес». Всі замовлення трактористів, комбайнерів виконує швидко і високоякісно.

ТРИ МАТЧІ — П'ЯТЬ ОЧОК

ФУТБОЛ

Саме такий доробок мають наші земляки після зустрічей з вінницькою «Нивою», хмельницьким «Поділлям» та житомирським «Спартакком». Результат непоганий, якщо врахувати ту обставину, що два з трьох суперників «Зірки» знаходяться у верхній половині турнірної таблиці.

Усі зустрічі пройшли у впертій, безкомпромісній боротьбі. «Зірка», знайшовши свій оптимальний склад, грала в атакуючому ключі. Багато комбінували в центрі поля Микола Федоренко та Сергій Шелест, сміливо брали гру

на себе Володимир Трубников, Сергій Локтіонов та Олександр Хапсаліс. Саме Олександр «розпечатав» ворота вінницької «Ниви» відмінним ударом з-за меж штрафного майданчика. Справу довершив граючий тренер Микола Федоренко, котрий добив м'яч у ворота після того, як голкіпер гостей парировав одиннадцятиметровий штрафний удар.

Хмельницьке «Поділля» приїхало до Кіровограда після нищівної поразки від черкаського «Дніпра» — 0:4. Закономірно, що гості прагнули здобути бодай очко. Та два алучні

удари Володимира Трубникова й Едуарда Денисенка плюс ігрова ініціатива впродовж усієї зустрічі перекреслили надії хмельничан. Рахунок матчу — 2:1 на користь «Зірки».

Позавчора наші земляки приймали житомирське «Полісся». Напружений матч завершився внічию — 2:2.

Тепер на нашу команду чекає останнє в нинішньому сезоні виїзне турне до Кременчука, Полтави, Охтирки та Черкаса.

М. ПОЛІЩУК

НАВІЩО СПІЛЦІ ПРОГРАМА?

КОМСО-
МОЛЬСЬКА
ПЛАНІРКА

ПРО КОНЦЕПЦІЮ ПРОГРАМИ ВЛКСМ

«Чи потрібна комсомолу своя Програма?», «Якою повинна бути наша Спілка?» — ці питання сьогодні жваво обговорюються на комсомольських зборах і пленумах, на засіданнях політклубів і сторінках молодіжних видань. Питання скоріше в іншому: як комсомол міг діяти, не маючи Програми, не заявивши, за що бореться, чого добивається від своїх комсомольців, яку мету ставить перед собою і якими засобами прагне її досягти.

З перших кроків своєї діяльності комсомол керувався колективно розробленими програмними документами. На певних етапах свого розвитку комсомол спочатку значно зсузив, а потім і зовсім відмовився від формулювання програмних установок.

В умовах перебудови, демократизації і гласності, коли зазнає краху бар'єр відчуження людей, в тому числі й молоді від політики, кожна політична організація повинна визначити своє обличчя, вивчити свою позицію.

Кожне покоління, говорячи лєнінськими словами, приходить до соціалізму не тим шляхом, не в тій формі, ніж його батьки. Ми йдемо не по шляху розвінчування комсомолу 50-х, 20-х, 18-го року. Той комсомол зробив свою справу. Ми ж прагнемо створити на його базі оновлену комуністичну молодіжну організацію. Але організація, яка координально змінює зміст діяльності, зобов'язана проголосити свою програму, мету і установки. Це важливо саме сьогодні, коли існує хитання думки, реальна багатогранність поглядів на політичне обличчя спілки, її внутрішню організацію, на здібність його творчого розвитку, життєдіяльність.

Програма потрібна нашій спілці і для того, щоб:

- показати, що в нашій організації кожна молода людина знайде себе як особистість, індивідуальність, а її свобода і законні права будуть, безперечно, захищені спілкою перед ким би це не було;
- визначити свою роль в загальних процесах оновлення в політичній системі суспільства, що змінюється, як рівноправного і активного політичного інституту влади;
- заявити, що комсомол не прагне і не може бути єдиним виразником багатогранних інтересів і бажань молоді і готовий співробітничати з усіма молодіжними організаціями СРСР в дусі соціалістичного плюралізму, в інтересах консолідації всіх сил і насамперед з метою здійснення молодіжної політики;
- представити платформу для взаємодії з партійними, державними органами і громадськими (добровільними і самодіяльними) організаціями;
- сприяти прискоренню процесу внутрішнього оновлення спілки, відродженню ідейної і організаційної єдності її на якісно новій основі;
- розкрити суть і зміст політичних позицій, внутрішньої еволюції ВЛКСМ і її платформи для спільних дій в рамках міжнародного молодіжного руху.

Можна навести й інші аргументи на користь необхідності розробки і прийняття Програми ВЛКСМ.

А як же Програма КПРС? Сьогодні комсомол не може керуватись в своїй роботі тільки Програмою партії.

Мова йде не про прийняття комсомолом принципово відмінного документу, а про доповнення, уточнення і конкретизацію тих положень, які є в Програмі КПРС, з врахуванням специфічних бажань і потреб, вікових і інших особливостей наших сучасників.

Звичайно, Програма — це не панацея від усіх бід, не рецепт на всі випадки життя, а лише вираження найбільш загальних, найбільш принципових позицій, документ, який не стримує ініціативу, а відкриває простір для її всебічного розвитку.

ЯКА ПРОГРАМА ПОТРІБНА КОМСОМОЛУ?

Програма ВЛКСМ — це програма політичної організації. Вона визначає мету ВЛКСМ як об'єднання молоді, яка прагне брати участь у вирішенні найважливіших загальнодержавних питань, задовольняти свої бажання і потреби, відстоювати гарантовані Законами СРСР права молоді.

Це програма рішуче оновленої Спілки, глибокодемократичної за своїм змістом, максимально гнучка і в своєму підході до молоді, і в формах, і способах внутрішньої побудови і діяльності.

У центрі Програми ВЛКСМ повинна знаходитись молода людина, рядовий комсомолец. Вона повинна бути спрямована на перетворення первинної комсомольської організації в справжню основу ВЛКСМ, самостійну у вирішенні питань свого життя і діяльності.

Нам потрібна комуністична спілка молоді, і Програма повинна чітко виражати саме це. В ній повинні знайти відображення комуністичні, демократичні, загальнолюдські цінності, їх взаємозв'язок і єдність.

Програма ВЛКСМ — це програма самостійної молодіжної організації, ідейно і духовно зв'язаної з Комуністичною партією.

Програма комсомолу повинна бути розрахована на всі категорії молоді. Вона повинна відповідати на питання — що комсомол дає кожній молодій людині. Оскільки об'єктом уваги комсомолу є все, що хвилює сьогодні молодих людей, у Програмі ВЛКСМ повинні бути сформульовані завдання комсомолу по ставленню до різних сфер суспільного життя: політики, економіки, соціальної сфери, культури, екології і т. п.

Програма ВЛКСМ повинна допускати прийняття республіканськими, а в перспективі і обласними, міськими (аж до первинних) організаціями своїх програмних документів, які конкретизують і доповнюють Програму ВЛКСМ з врахуванням специфіки регіону і національних, соціально-професійних і т. п. особливостей.

Програма ВЛКСМ повинна давати перспективу, розширення організаційної самостійності республіканських, обласних і т. д. комсомольських організацій, з одного боку, а з іншого — орієнтувати на укріплення ідейної єдності цих організацій, їх об'єднання навколо політичної мети і завдань. Вона повинна створювати реальну базу для саморозвитку, самооновлення комсомолу.

Програма комсомолу повинна бути орієнтована на можливе здійснення і діяльність ВЛКСМ в Спілці молодіжних організацій СРСР, співробітництво на рівноправній основі з іншими молодіжними організаціями країни.

У той же час Програма ВЛКСМ передбачає можливе виділення, формування в середині самого комсомолу нових структур. Внесення змін і доповнень у Програму ВЛКСМ повинно проводитись за мірою виконання поставлених Програмою завдань і змін суспільно-політичної ситуації в країні і в молодіжному русі.

Програма ВЛКСМ повинна бути максимально стислим і коротким декларативним документом, який має основні і загальні положення. Вона повинна бути написана чіткою дохідливою для молоді мовою.

* * *

Револьюційна перебудова і демократизація радянського суспільства потрясли соціальну активність юнаків і дівчат, дали потужний імпульс розкріпачення їх енергії.

Зазнає краху відчуження молоді від політичної системи. Ідеали комунізму набувають нових моральних цінностей і нових молодих прихильників.

Разом з усім суспільством оновлюється і комсомол. Все в більшій мірі він стає молодіжним фронтом боротьби за перебудову, об'єднанням політичних однодумців, кровно зацікавлених в її успіхах.

Впевнено йде вперед лише той, хто чітко бачить ціль. Саме тим пояснюється необхідність прийняття Програми ВЛКСМ. Вона покликана сприяти консолідації всіх загонів ВЛКСМ. На платформі перебудови і соціалістичного оновлення озброїти кожен молоду людину, що зв'язала свою долю з комсомолом або того, хто готується вступити в Спілку молоді, баченням завдань і перспектив, що рухають вперед.

Програма ВЛКСМ приймається на переломному етапі розвитку радянського суспільства, комсомолу. Це програма демократичного оновлення і політичної стабілізації, відновлення довіри молоді до комсомолу. Її реалізація буде сприяти відродженню молодіжного комуністичного руху в СРСР на якісно новій основі. Це програма дій, а не декларацій. Програма боротьби за перебудову і оновлення за інтереси молоді і всього нашого народу.

У своїй Програмі ВЛКСМ виходить з того, що молодь — послідовний прихильник перебудови, яка має великі ще не використані можливості. Молоді, як повітря, потрібна перебудова, яка прокладає шлях до її завтрашнього дому, а перебудова не зможе перемогти без активного включення в неї молоді.

Своєрідною гарантією успіху в здійсненні своєї Програми ВЛКСМ абачає здобувати уроки з власного минулого. В комсомолу немає підстав нехтувати своєю більш ніж 70-річною історією. Йому є чим гордитися в минулому, що принести в сьогоднішній день, з чого зробити хоча і неприємні, але необхідні висновки.

ВИТЯГИ З ПРОЕКТІВ ПРОГРАМИ ВЛКСМ

— Адміністративно-командна система привела до глибокого спотворення більшовицьких принципів партійного керівництва молодіжним рухом, забуття лєнінського положення про те, що «без повної самостійності молоді не зможе ні зробити з себе хороших соціалістів, ні підготуватися до того, щоб рухати соціалізм вперед».

— Турбота про комсомол — загальнодержавна, загальнонародна справа.

— ВЛКСМ розділяє політичну платформу КПРС — партії перебудови і соціалістичного оновлення.

— Комсомол вважає своїм обов'язком активну участь у будівництві соціалістичної правової держави.

— Первинна організація була, є і буде основою комсомолу.

* * *

— Комсомол повинен йти шляхом перебудови всіх сторін своєї життєдіяльності.

— Мета, призначення комсомолу — це об'єднання молоді на добровільній основі для спільної участі у виробленні важливих питань суспільного розвитку, задоволення своїх інтересів і потреб.

— Комсомол — політична організація.

— Комсомол виступає за реальне повновладдя народу, передання всієї повноти влади Радам народних депутатів.

— Комсомол виступає за широкомасштабне здійснення перебудови суспільного життя.

* * *

— ВЛКСМ — самостійна, масова суспільно-політична організація радянської молоді. Комсомол — це спілка юнаків і дівчат, які готують себе до вступу до КПРС.

— ВЛКСМ — самостійна організація, масова організація.

— Фундаментом перебудови є радикальна економічна реформа. Розвиток економіки не самомета, а засіб для здійснення гуманної соціальної політики.

— Комсомол у школі і ПТУ, вузі і технікумі — це важливий орган самоуправління, розвитку здібностей і творчої активності.

* * *

Знайомлячи з основними витримками проектів Програми комсомолу, з поясненням, навіщо вона потрібна, надіємось, що читач висловить про це свою думку. Отож, чекаємо листів.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ВІДДІЛ ОБКОМУ
КОМСОМОЛУ,

СЕКТОР КОМСОМОЛЬСЬКОГО ЖИТТЯ
«МОЛОДОГО КОМУНАРА».

СТВОРЕНО ОСЕРЕДОК

У зверненні до освітян Кіровського району, яке напередодні нового навчального року райком партії і виконком Ради народних депутатів адресували педагогам, є не тільки слова подяки наставникам юні, а й конкретні завдання, над якими треба працювати. Можна там прочитати й таке побажання вчителям: «Саме ви можете посприяти відродженню духовної спадщини, навчити учнів дорожити національними надбаннями українського народу. Сприяйте задоволенню національно-культурних запитів населення, виховуйте інтернаціоналістів, формуйте у школярів осмислену громадянську позицію».

Питанням одуховлення було приділено велику увагу і на серпневих конференціях вчителів.

Учасники конференції Кіровського району познайомилися зі Зверненням ініціативної групи про створення об'єднаного первинного осередку Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка при райвиконкомі, схвалили «Звернення до вчителів української мови та літератури, викладачів української словесності республіки».

Затверджено Комплексну програму «Рідна мова», розроблену районом. Про серйозні наміри освітян не залишитися осторонь розв'язання пекучих проблем гармонізації між національними відносинами свідчить те, що велика група вчителів об'єдналася в первинний осередок Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка. Його головою обрано вчителя СШ № 25 С. О. Колесника, а заступниками — вчителів СШ № 13 й СШ № 29 Л. Т. Стадну та М. З. Корінного.

В. КАЮКОВ,
відповідальний секретар обласного Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка.

3

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

КОМСОМЛЬСЬКА
ПЛАНІРКА

ОБКОМУ ЛКСМ УКРАЇНИ НА XXV ОБЛАСНУ КОМСОМЛЬСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ

1. ПРО ПОТОЧНІ СПРАВИ

Почуття багатьох, кому не байдуже доля Спілки молоді, можна порівняти тепер з командою корабля, який втратив плавучість і тоне. Кожний матрос розуміє, що шлях до врятування корабля необхідно шукати всією командою в максимально стислі строки, бо часу для роздумів практично немає. Так і в комсомолі.

Так чи інакше криза характерна зараз для кожної комсомольської організації. Не є винятком і обласний комсомол. Скорочується чисельність комсомольської організації, падає авторитет і вплив комсомолу. Зростає недовіра до комсомольських органів, збільшується число молоді, котра бачає вийти із Спілки.

Причин для кризи в комсомолі достатньо. Вони є, так би мовити, і у всесоюзному масштабі — відсутність цілісної державної молодіжної політики, фактичне відчуження юнаків і дівчат від засобів виробництва, управління державними і суспільними справами; у внутрішньому характері — жорсткий централізм і заклякка структура, недосконалість системи формування керівних органів.

Зосередимо увагу на головній, на наш погляд, проблемі, коли ми з передкризового стану, який констатував XX з'їзд ВЛКСМ, прийшли до кризи. Маємо на увазі той стан, в якому знаходиться сьогодні комсомол, зокрема, його первинні організації.

Давайте подивимося на минуле. Деяке пожвавлення діяльності в нашій комсомольській організації проходило, і, на щастя, проходить на рівні і в комітетах комсомолу, і в райкомах, і в обкомах.

А де ж первинні? Первинні організації в більшості майже геть виключилися з роботи і парализовані, займаються «штопанням дірок», «гасінням пожеж», гитання перспективи свого розвитку не обговорюють, а значить, і революційних ідей знизу чекати нам не доводиться.

Одним із центральних для нашої спілки питань є взаємостосунки комсомолу і партії. Ми все більше переконуємося в тому, що попередні і нинішні форми цих взаємостосунків не відповідають завданням сьогодняшнього дня. Траплялося, що деякі партійні організації «за руку водили» комсомольський комітет, а часто застосовували і «пальцевий» метод — вказували, що треба робити, активно сигналізували, коли щось робити було не можна. Таке керівництво тепер, на наш погляд, повинно відійти.

І разом з тим все відчутніше стає недостатність уваги партійних комітетів до комсомольських справ, що, звичайно, не означає диктату у ставленні до комсомольських організацій, втручання в поточну роботу комсомолу.

Комсомол, як суспільно-політична молодіжна організація, вважає необхідним прийняти Програму ВЛКСМ і визначити в ній свою позицію. У зв'язку з проектом Статуту ВЛКСМ, який сьогодні обговорюємо, де можливі різні форми організаційної будови комсомолу, нам необхідна максимальна гнучкість майбутньої Програми, її чіткість. Адже на її основі республіканські, обласні, а, можливо, і первинні організації можуть виробити свої програми з урахуванням місцевих особливостей.

2. ОСНОВНІ МОМЕНТИ ІДЕОЛОГІЧНОЇ РОБОТИ

Сьогодні на звичайні для нас речі ми дивимося по-іншому, змінюємо свої погляди і на деякі поняття і явища минулого і сьогодення. Змінюється, звичайно, підхід до виховання молодого покоління. В центрі виховної діяльності комсомолу повинно стати політичне виховання його членів, що більш відповідає суспільно-політичному статусу ВЛКСМ.

Головний засіб виховання молоді ми бачимо в диспутах, але не в диспутах заради суперечок, полеміки, а виявлення позиції; вибору загальної лінії — це мета диспутів комсомолу. У нашій обласній комсомольській організації, мабуть, ще недостатньо проводиться робота, щоб розбудити молоду людину, переконати її в необхідності активної позиції на переломному етапі розвитку суспільства. Надаючи пріоритет ідейно-політичній роботі формам диспуту, ми не збираємося створювати такі клуби в кожному пункті, або в кожній великій комсомольській організації. Враховуючи рівень громадської активності комсомольців області, зростаючу зацікавленість до громадської проблематики і необхідність перебудови системи комсо-

мольського політвиховання, обком комсомолу вважає, що комітети комсомолу повинні докласти максимум зусиль для підняття престижу комсомольського політвиховання.

3. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МОЛОДІ

Соціальні неблагополуччя в області як і в цілому по країні, кидають тінь і на Ленінську Комуністичну Спілку Молоді, комітети комсомолу. Так, в області більше двох тисяч молодих людей, котрі ніде не працюють і не навчаються. І не тому, що не хочуть, а просто часто не мають змоги. Середній зарібок сорока процентів молодих людей віком до тридцяти років становить не більше 120 карбованців на місяць. Стан справ з житлом характеризується тим, що багато молоді його взагалі немає. 7019 — така черга молоді на отримання житла у нас в області (916 отримали в 1989 році). Тут, думаємо, не варто доводити, що МЖК — це перспективний шлях збільшення кадрових будівельників, залучення в галузь ініціативних, грамотних юнаків і дівчат.

Але, на жаль, не все виходить добре й з МЖК. Інколи винуватцем є самі колективи. Бо активність, цілеспрямованість дій організаторів МЖК часто-густо зникають після того, як будинки збудовані, квартири отримані. Хоча ідея значно об'ємніша і цікавіша.

Одним із важливих напрямків в перебудові комсомолу останніми з'їздами ВЛКСМ і ЛКСМ України названо створення суспільно-політичної системи НТТМ. Вперше за весь час існування науково-технічної творчості молоді отримала надійне правове фінансове забезпечення. На сьогодні комітети комсомолу повинні вийти із звичного ім кола своїх функцій, серйозно задуматися над державними загальнонародними завданнями і значеннями своєї роботи з питань розвитку НТТМ.

За останній рік переглянуто зміст роботи по залученню молоді до участі у розвитку сільськогосподарського виробництва. Новими формами стали: проведення нон-курсу «На краще обійсти молоді сім'ї», створення асоціації молодих керівників господарств.

З'явилися нові напрями в роботі штабу «Комсомольський тріажектор».

Говорячи про госпрозрахункові формування у трудовому вихованні молоді, ми плануємо далі розвивати діяльність вже створених: центрів НТТМ, обласного комп'ютерного центру «Пролог», центру трудових об'єднань молоді, асоціації молодих керівників господарств і створювати нові центри, об'єднання при міських, райкомах, комітетах комсомолу.

4. ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОБОТИ З МОЛОДДЮ, ЩО НАВЧАЄТЬСЯ

Ситуація в середовищі вузівської молоді загострюється через незадоволення студентів ходом перебудови вищої школи, повільним вирішенням соціально-побутових питань.

Серед частини студентів популярні ідеї політичного плюралізму, висловлюються думки про створення альтернативних молодіжних організацій.

Незмінні комітети комсомолу відстоювати інтереси студентів, формалізм, прихильність до старих форм і методів роботи викликають серйозне незадоволення юнаків і дівчат діяльністю комсомолу.

Головне завдання міськкомів, райкомів ЛКСМУ, комсомольських організацій вищих навчальних закладів — це захист інтересів студентства з питань організації навчального процесу, підвищення якості викладання, задоволення соціальних потреб.

Шляхи реалізації цього завдання:

— відмова від застарілих форм і методів ідейно-виховної роботи, що не користується популярністю в студентів;

— збереження пріоритету в ідейно-політичній сфері. Сприяння розвитку самодіяльних об'єднань соціальних напрямів, здійснюючи політичний вплив на самодіяльні організації через комсомольців, представлених у них;

— діява і ефективна участь студентів в управлінні вузами;

— створення при міських, райкомах, комітетах ЛКСМУ вузів госпрозрахункових формувань, підрозділів, підприємств, з метою організації робочих місць для постійного і тимчасового працевлаштування студентів, реалізації їх на-

укового і творчого потенціалу, організації випуску товарів.

Проблеми національної і політичної, проблеми економіки і всеохоплюючого дефіциту, здається, відсунули шкільну тему на задній план. Адже в старших класах нині, для кого свідоме життя почалося уже після квітня 85-го.

Ситуацію, що склалася сьогодні в шкільному комсомолі характеризують з одного боку — стан песимізму (комсомол в школі себе вичерпав, ми не знаємо в чому політична суть комсомольської роботи в школі, комсомол в підпорядкуванні у вчителів і ін.).

З другого боку стан очікування і бажання виправити існуюче становище справ (дайте нам рецензент, як організувати комсомольську роботу в школі, налагодити співробітництво з учителями, шкільне самоуправління і т. д.).

Визначаючи шляхи виходу із кризового стану в ВЛКСМ, важливо визначити роль і місце шкільного комсомолу в структурі ВЛКСМ.

Програма дій шкільного комсомолу, яка буде прийнята на Всесоюзному з'їзді школярів-комсомольців влітку 1990 року, повинна складатися в першу чергу із паростків нових інтересів і корисних справ, народжених самим життям.

5. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ РОБОТИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ В СТРУКТУРІ КОМСОМОЛУ

Ми повинні створити якісно нові стосунки між центром і місцями, між виборними, виконавськими і контролюючими органами, добитися реального розширення участі всіх комсомольців в управлінні організацією. Жоден комсомолец не повинен випадати з поля зору організації, жоден його вчинок не повинен залишатися непоміченим. Більше обов'язковості — це зворотний бік більших справ. Необхідно зробити вирішальний поворот у сторону посилення конкретної організаційної і виховної роботи первинних, повсякчас розвивати ініціативу і суспільно-політичну активність комсомолу.

Слід підвищити дієвість комсомольських зборів. У звітний період ми не повністю використовували можливості участі молоді в управлінні державними і суспільними справами. Підвищуються вимоги до членів виборчих комсомольських органів аби зробити з них не «почесних гостей», а реально працюючих співчленів. Комсомол як невіддільна ланка політичної системи радянського суспільства покликаний активно брати участь в управлінні державними і суспільними справами, у вирішенні політичних, господарських, соціально-культурних питань.

6. ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ

Одним із важливих завдань військово-патріотичного виховання є поширення досвіду роботи військово-патріотичних клубів і об'єднань. Так, сьогодні в них проходять підготовку до служби у Збройних Силах більше 2,5 тисячі підлітків. Варто більше приділяти уваги забезпеченню технічними засобами, наглядною агітацією оборонно-спортивні оздоровчі табори. Підтримувати постійну роботу воїнів-інтернаціоналістів, яку вони проводять з підростаючим поколінням.

Активізувати пошукову роботу створеної наукової обласної координаційної ради. В період перетворень, які проходять у Збройних Силах СРСР, необхідно підвищити морально-політичний рівень роботи з молоддю по підготовці їх до служби в Радянській Армії.

7. ПИТАННЯ РОБОТИ З КАДРАМИ

В обласній комсомольській організації три роки практикується конкурсна система виборів. Однак, будь-якого поліпшення комсомольської роботи немає. Як правило, на комсомольську роботу висуваються люди, які не пройшли школу первинної ланки. Приклад тому — слабка їх компетенція в усіх питаннях.

Хороша справа атестація, за підсумками якої людина повинна відповідати посаді, яку займає. Однак, атестації, проведені обком комсомолу, позитивних результатів не дали. За її підсумками жоден працівник не звільнений від посади, яку займає, всі

успішно проходять, хоч часом навіть не знають інструктивних документів. Входить термін — маємо, а потім влаштовуємо хорошу роботу.

Для кожного із комсомольських працівників — неодмінна умова відповідності посаді, яку займає, постійне спілкування з молоддю.

Центральному комітету комсомолу назріла необхідність узаконити статус комсомольського працівника. ВЛКСМ, РКШ, усім навчальним закладам більше приділяти уваги питанням психології, аналізу, теорії управління, ораторської майстерності, а не механічно збільшувати набір з метою роздування штатів і присвоєння престижних статусів навчальним закладам.

Кадрам, які пройшли перепідготовку, видавати посвідчення всесоюзного зразка, що дає будь-які гарантії в галузі народного господарства. Адже в кінці комсомольської кар'єри є навички роботи з людьми і повна дискваліфікація як спеціаліста. Це породило і продажує породжувати поверхових нерівнів із числа комсомольських працівників.

Є необхідність розширити перелік посад і груп працівників, які можна направляти навчатися в партійні школи на відділення радянських і партійних працівників (посади апарату ОК ЛКСМУ, секретарів і зав. відділами РК ЛКСМУ, секретарів комітетів комсомолу, правими райкомом) і рекомандувати на навчання діючих кращих, а не тих, хто проходить за анкетними даними для навчання на стаціонарі.

8. САМОФІНАНСУВАННЯ ОБЛАСНОЇ КОМСОМЛЬСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Для роботи обласної комсомольської організації без дотацій необхідно:

1. Перевести всі первинні організації (крім шкільних) на безготівкову форму перерахування внесків.

2. Створити при міських, райкомах, обкомах комсомолу гнучкі структури госпрозрахункових формувань, які будуть відраховувати організаційно-фінансові рами не менше 50 процентів госпрозрахункового доходу.

3. На промислових і сільськогосподарських підприємствах створити «фонди молоді».

4. Первинним організаціям укладати договори-підряди з адміністраціями підприємств на виконання робіт.

5. Створити платні центри дозвілля і клуби за інтересами у всіх міських, райкомах і обкомах комсомолу.

6. Займатися збором вторинної сировини, лікарських рослин, металобрухту (залучати до цієї роботи школярів).

7. Привести у відповідність кількість звільнених комсомольських працівників до кількості членів ВЛКСМ районних, сільських комсомольських організацій.

9. НАПРЯМИ РОБОТИ ШТАБУ СТУДЕНТСЬКИХ ЗАГОНІВ ОБКОМУ КОМСОМОЛУ

Основне завдання штаб вбачає у сприянні більш повної організації інтересів молоді у праці з врахуванням потреб. З цієї метою створено по будівельним роботам фірми «Вікторія», «Мега», по виробництву швейних виробів центр «Іскра», по ремонті теледіагностичної апаратури і складної побутової техніки центр «Інтеграл», по ремонту квартир і студентське бюро добрих послуг — госпрозрахункова майстерня «Союз».

Сприяти робочій програмі «Сільська школа», яка передбачає виконання комплексу робіт по забезпеченню сільських шкіл, технічними засобами навчання.

10. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО ТУРИЗМУ

Сприяти розвитку міжнародного туризму в плані укладання прямих договорів з іноземними партнерами. Провести операцію «Північ—Південь» по прийому дітей районів Крайньої Півночі.

Впровадження госпрозрахункових стосунків з комітетами комсомолу. Виконання молодіжного соціального замовлення на спеціалізовані поїздки. Розвиток матеріальної бази за рахунок залучення коштів зацікавлених організацій, за рахунок своїх вкладень. Розвиток реклами.

Пропонуючи Тези на XXV обласну звітно-виборну комсомольську конференцію, сподіваємося, що вони будуть доповнені змістовними пропозиціями і зауваженнями молоді. Гадаємо, найцікавіші з них будуть опубліковані на сторінках «Молодого комунара». Запрошуємо до обговорення.

Кіровоградський
обком ЛКСМ
України.

Ще одна
«Червона
рута»

Шукаємо однодумців для участі в клубі прихильників Софії Ротару «Червона рута». Членом клубу може бути кожен, хто любить і знає творчість артистки. Відгукніться! У листи вкладайте чисті конверти для відповідей. Наша адреса: 702713, Узбекская ССР, Ташкентская область, Галабинский р-н, г. Солдатский, ул. Ангренная, 78, фан-клуб «ЧЕРВОНА РУТА».

ЩО Ж ВИРІШИВ УСТАНОВЧИЙ З'ІЗД НРУ?

[Закінчення. Початок на 2-й стор.]

У перервах між засіданнями у фойє йшла жвава торгівля жовто-блакитними прапорами, значками з тризубом, самвидавськими газетами і листівками. Було серед них і «Вільне слово» — газета груп Народного руху України. Слова «за перебудову» в ній були відсутні. І це досить симптоматично. Все це настроювало учасників з'їзду на відповідний лад.

Виступи будувалися на емоціях, викривальний характер минулого і сьогодення, не містили конструктивних пропозицій.

Взяти хоча б основну доповідь оргкомітету з'їзду. Це була суцільно метафоризована, насичена ефектними образами промова.

Через це навіть правильні слова про толерантність, співробітництво з усіма громадськими державними і партійними органами та організаціями, неформальними об'єднаннями, людьми різних національностей, зі всіма тими, кому небайдужа доля перебудови, не знайшли практичного виходу. Навіть будь-яких рекомендацій щодо того, як здійснюватиметься це співробітництво, виконуватиметься програма Руху, конструктивних пропозицій в доповіді не було.

Значна частина доповіді, її пафос були спрямовані проти всіх колишніх і нинішніх лідерів, які «продали нашу землю, воду, нас усіх гомулом і майбутнє наших дітей».

З програмною співповіддю про економічні заходи Руху виступив доктор економічних наук, народний депутат СРСР І. Драч.

Як справжні літературні есе прозвучали на з'їзді співповіді письменників І. Драча та Д. Павличка.

Для підняття емоційного впливу І. Драч використав у своєму виступі уривки з творів М. Хвильового, О. Довженка, Ю. Яновського, В. Стуса. На думку промовця, Україна ніяк не може вийти із громадянської війни, і настав час з цим кінчати.

Рух, відзначив Д. Павличко, до якого входять не тільки українці, а й росіяни, євреї, поляки, білоруси та інші представники національних меншостей республіки — цю інтернаціональну структуру він прагне зміцнювати й розвивати — може стати значною силою в запобіганні катастрофі міжнародних усобиць на Україні.

Проте дисонансом в його співповіді прозвучало таке твердження, що «демонстрації, страйки, «інтерфронти» і «єдності» російськомовного населення в Литві, Латвії, Естонії та Молдавії не тільки не зустрічають осуду з боку високих партійних та урядових чиновників, а навпаки, — до явищ явно ворожого державницьких, шовіністичних виявляється з центру поблажлива увага, а іноді і симпатія.

Складається таке враження, що письменник наче не обізнаний з положеннями проєкту платформи КПРС з національного питання. Заяви ЦК КПРС про становище в республіках Радянської Прибалтики, з багатьма виступами М. С. Горбачова по телебаченню і радіо, де чітко і однозначно стверджувалась позиція партії з цих питань.

До речі, й інші співповіді не відзначалися конструктивністю, глибиною аналізу стану справ, були густо насичені безвідпо-

відальними заявами, посиланнями і зверненнями.

Говорилося багато і про все. Однак деякі важливі питання порядку денного з'їзду так і не були глибоко проаналізовані. Замість очікуваної співповіді доцента Г. Мусякєнка про проблеми соціальної справедливості присутні в залі почули уславлення історичної символіки — тризуба і «священного» жовто-блакитного прапора.

Волоючи про самостійність України, деякі промовці у словесному екстазі пов'язували цю самостійність із сподіваннями на допомогу ззовні. Інакше не можна розцінити виступ письменника П. Мовчана: «Ми мусимо оголосити нашу республіку реанімаційною зоною, для повернення життя якої та здоров'я потрібні колосальні міжнародні зусилля».

Плутаним, повним авантюристичних вигадок був виступ керівника охоронців руху Д. Поїзда.

Доречним буде відмітити, що заяв, які, можливо, й лоскотали чеське самолюбство, але далеких від конкретної роботи, було вистачало. Вистачало на з'їзді політичних амбіцій і відвертих погроз, припускались нападки на всіх, чия думка не імпонувала делегатам, які представляли войовничу більшість залу.

Будь-яка точка зору, яка хоча б у незначній мірі розходила з позицією лідерів НРУ, піддавалася обструкції.

Навіть в присутності народних депутатів СРСР всіляко паплюжились Радянський Союз, партія, Радянська влада, обличалися брудом дружба народів, інтернаціоналізм. Але, на жаль, від жодного обранця народу не було навіть неспілімового заперечення. Більше того, окремі депутати, як показали виступи, для того й прибули на з'їзд, щоб підіграти антисоціалістичні пристрасті. І робили це беззастовісно.

Чого варт, приміром, бездоказова, з бонапартистським хизуванням заява В. Мартиросяна: «У мене таке враження, що хтось розвалює країну та прагне згуртувати владу за допомогою армії. Поки в армії є такі командири, як я, ми ніколи не направимо полки проти свого народу». А народний депутат СРСР С. Конев доводився до того, що назвав Заяву ЦК КПРС про становище у Прибалтиці «черговою провокацією».

Така поведінка господарів з'їзду розв'язувала руки і язика його гостям. Виступи гостей із-за кордону, представників народних фронтів та інших політизованих неформальних об'єднань з Прибалтики, Закавказзя, Москви, Ленінграда, РРФСР, Білорусії, Молдавії носили здебільшого провокаційний, антирадянський характер, зустрічались оплесками, вставанням.

Про атмосферу з'їзду влучно сказав гість із Москви, народний депутат СРСР Є. Станкевич:

— Демократію ніколи не прикрашали вирячені очі і луджені горлянки, демократії не до лиця піна на вустах, — підкреслював. Якщо щось і загрожувало нашій демократії сьогодні, то це ризик захлинутися у тій ненависті, яку ми самі породжуємо. Дуже прикро, коли лексикон нових політиків, людей, які щойно вийшли на політичну стезю, обмежується лише чотирма словами: «даеш», «геть», «слава», «ганьба».

Після тривалих дискусій були прийняті статут і програма, ряд звернень і резолю-

цій, які визначають основні напрями діяльності та структуру Народного руху України за перебудову.

Серед принципів його діяльності проголошувалися, зокрема, гласність, плюралізм, забезпечення реального здійснення для кожного громадянина права доступу до інформації. Проте до початку з'їзду і під час його роботи ці принципи нерідко порушувалися.

Взяти такий важливий і принциповий момент, як обрання керівних органів НРУ. У прийнятому з'їздом статуті сказано, що органи обираються тасним голосуванням. Однак з'їзд тут же «забув» про це і обрав всі органи, у тому числі й голову Руху, його заступників, відкривав голосуванням.

А як зрозуміти, скажімо, таку «демократичну новачку», коли деякі документи з'їзду не зачитувались, з ними ніхто не знайомився. Вони приймалися на віру, механічно затверджувались.

Дуже погано, коли вже з перших кроків утверджується зневажливе ставлення навіть до власних рішень. І ніякі посилання на обмаль часу не можуть виправдати жонглювання принципами.

А скільки було так званих «дрібниць», які нанівець зводять проголошену Рухом демократію і гласність.

Чим можна пояснити відмову в акредитації на установчому з'їзді представникам редакції газети «Правда України», деяких обласних газет? Викликають подив дії організаторів з'їзду, які зажадали від представників республіканського телебачення залишити зал. Підставою для цього послужила заява керівника прес-центру про нібито не-об'єктивне висвітлення тележурналістами роботи з'їзду. Як же узгоджуються такі дії з програмним пунктом НРУ про забезпечення найширшої гласності в діяльності громадських організацій і реальною можливістю висловлювати свою думку?

А як в'яжеться з проголошеною в програмі Руху демократією те, що більшість делегатів у трудових колективах не обиралися, а призначалися з «центру»? Ігнорувалася організація, ними ж самими встановлена квота представництва. Вийшло так, що з областей, де найбільше крикунів з так званих «груп підтримки Руху», і делегувалося більше (Львів — 190 чол., Київ — 170, Ровно — 100, Тернопіль — 60). В той же час Харківський, Ворошиловградський, Донецький, Миколаївський та іншим областям було виділено всього по 20 мандатів.

Як розуміти те, що офіційна делегація Одеської області, обрана народом, а також представники робітничих колективів Кіровоградщини, Сумщини, Чернігівщини, не змогли подолати шільні кордони «охоронців порядку» і не потрапили до залу засідань?

Не випадково, очевидно, побоюючись такої «демократії», в багатьох регіонах республіки організовуються групи протистояння з елементами інтерфронту. Сотні листів і телеграм надійшло до засобів масової інформації з протестами проти недемократичного висунення делегатів з'їзду.

При всьому прагненні його організаторів зробити велику політику з'їзд не привернув увагу широких верств населення. Не зачепили людської душі цілі і справи Руху. Вони вже це чули і бачили на прикладі народних

рухів Прибалтики, Молдавії, знають, до чого це призводить.

Людей хвилює й таке: чому це вояжери з цих регіонів повчають Україну, куди їй йти і якими шляхами. Природно виникає питання: неже лідери руху хочуть сліпо наслідувати досвід інших республік, не можуть запропонувати щось своє, власне, яке відповідало б і сьогодишнім реаліям і враховувало б наше минуле, нашу історію, нашу традиційну дружбу, потяг до єдності з російським, білоруським, іншими народами.

У прийнятому на з'їзді статуті Народного руху України за перебудову стверджується, що Рух створений народною ініціативою за докорінне оновлення суспільства. То чому ж при такій впевненості у всенародній підтримці прозвучали стурбовані слова одного з тих, хто голосував на з'їзді: боюсь, що Рух не справиться з тим тягарем, що взяв на себе, бо ми всі отамани, всі мудреці.

Мабуть, він добре розумів, що цього замало, що потрібно спиратися на народ, враховувати його потреби. Але мільйони робітників і селян, інтелігенції та молоді республіки ні сном, ні духом не відважились від їх імені, від імені народу України був на з'їзді, готував звернення та інші документи, хто виступав, говорив, викривав, залякував, свистів та улюлюкав. Підтвердженням цього є й повідомлення мандатної комісії з'їзду: в його роботі взяли участь лише 125 робітників і селян з 1109 делегатів.

В цьому ж статуті визначається Рух як незалежна громадсько-політична організація, не підпорядкована жодній з громадських організацій чи державних установ. Незалежність, як відомо, передбачає невтручання у внутрішні справи організації, формувань. Ця позиція виразно обстоювалася на з'їзді, коли йшла мова про Рух. То чому ж чимало промовців забували про цей принцип, коли йшлося про КПРС? Чому, приміром, ставилися питання про зміни у Статуті партії, методи її керівництва, форми її роботи?

З'їзд закінчив свою роботу. Епіграфом до нього можуть бути слова народного депутата СРСР В. Черняка: «Час владі поставив запитання: хто кого? Ми повинні взяти владу мирним, парламентським шляхом». Красномовніше й не скажеш.

Цілі на з'їзді проголошувались далекосяжні. Але конкретної відповіді на питання, що робити сьогодні, як допомогти людям вирішувати пекучі проблеми, і як знайти своє місце у цій великій, всенародній роботі, з'їзд не дав.

В республіці за роки перебудови виникли тисячі самодіяльних громадських формувань. Можна тільки вітати зростання політичної активності людей, їх прагнення прискорити оновлення нашого життя, допомогти перебудові.

На хвилі перебудовних процесів виникла ідея Народного руху України за перебудову. Прикро тільки те, що на цій хвилі багато піни, політичного дилетанства, правового невігластва, тріскотні.

З'їзд обрав керівні органи Народного руху України за перебудову. Головою Руху обрано письменника І. Драча.

У роботі з'їзду взяв участь і виступив завідувач ідеологічним відділом ЦК Компартії України Л. Кравчук.

(ПАТАУ).

ПРОЕКТИ ЗАКОНІВ ПРО ВИБОРИ І ДОВКОЛА НИХ

Більше місяця тому в республіканській пресі опубліковані довгождані проєкти Закону УРСР про вибори народних депутатів УРСР та Закону УРСР про вибори народних депутатів місцевих Рад народних депутатів УРСР.

Ці закони громадськість республіки чекала. Адже вибори депутатів у Верховну Раду України, в місцеві Ради багатьом бачаться як ще один її дуже важливий! крок демократизації суспільства, і не просто десь там, в Москві чи Прибалтиці, а саме в республіці, в області, в районі.

Нашій області, як і багатьом іншим, теж необхідні демократичні переміни, зміни в соціальній сфері, в економіці. Та минуло місяць, як маємо вже перед собою проєкти Законів, а бурхливого обговорення немає. Невже ж такі досконалі запропоновані нам документи, що нічого й обговорювати, нічого додати, змінити, залишається тільки схвалювати?

— Яна ваша оцінка проєктів Закону УРСР? З таким запитанням я звернулася до жителя Кіровограда.

Ось йдуть через площу Кірова дві симпатичні дівчини.

— Читали проєкти? Здивовано переривається.

— Ви студентки?

— Так.

— Вас не цікавлять майбутні вибори?

— Ні.

Багато з тих, кого я запитала своїм запитанням відмахувались:

— Не читав.

— Немає чого.

— Поспішаю.

Були це в основному жінки і молоді. Виходить, саме цій категорії громадян України байдуже наше майбутнє? Ні. Навіть ті, хто знайомий з проєктами, просто вважають, що від них конкретно нічого не залежить. Хоча зміни у кращий бін хочуть усі.

Ось, наприклад, Емілія Антонівна Гнатюк. Працює черговою в гуртожитку. Проєкти не читала.

— Що ви чекате від виборів?

— Звичайно, хочеться чогось додати. Жити дуже важко. Щось купити майже неможливо. Спріж чорти. Добре, хоч чоловік трохи більше заробляє, а то на мої 70 карбованців взагалі...

Але Емілія Антонівна не вірить, що її думка, її голос, її позиція можуть щось змінити. Так само, як і інші.

— Що ви хочете з виборів? Все зверху йде, до того, що ми вирішуємо ніхто не прислухається, — каже робітниця «Червоної зірки» Олександра Миколайович Дяченко.

— Ось у нас на заводі профспілкові збори були, керівники не прийшли хоча б послухати нас, на запитання відповісти, і надії нема, що прийдуть. Говоримо між собою, а до діла дійде, то дехто боїться виступити, поколіннями приучали нас мовчати.

А ось вчитель Григорій Іванович Тараненко міркує так:

— Чому не чути й не видно тих депутатів, яких ми обирали до Верховної Ради СРСР? Вони ж повинні бути політиками! Тим більше після з'їзду

народних депутатів СРСР. Це ті люди, які мають зараз організовувати обговорення, активно виступати в пресі, по радіо, по телебаченню.

Приймаючись до Григорія Івановича. Ні Горбачова, ні Малюта, що стали депутатами по територіальних округах, де голосувала й я, поки що не чути.

Багато сказано вже про недемократичність виборів від громадських організацій. Науковий співробітник із Світловодська Олександр Фартушний вважає, що ті громадські організації, які мають можливість вести агітацію (партія, комсомол, профспілки) за своїх кандидатів, повинні проводити їх по територіальних округах. А за тими організаціями, як, наприклад, товариство інвалідів можна залишити й певну кількість депутатських місць. Олександр також вважає недемократичною статтю 38 проєкту Закону УРСР про вибори народних депутатів УРСР, в якій говориться, що право висувати кандидатів у депутати мають тільки збори, (так само й з місцем проживання), що нараховують не менше 300 чоловік.

Там, де справжній виверт бюрократії. Адже у великій аудиторії легше провести «свого» кандидата. Спробуйте зробити це в невеличкому колективі! Там запропонують когось свого — навіщо нам ті, кого ми не знаємо!

На жаль, ніхто з опитуваних (а було їх близько 30 чоловік) не звернув уваги на статтю 45 названого проєкту. Там сказано: «Програма кандидата в депутати не повинна суперечити Конституції СРСР, Конституції УРСР, іншим законам УРСР і СРСР». Звичай-

но, дотримуватись законів необхідно. Але всім відомо, в яких політичних умовах прималились Конституції СРСР і УРСР, що в них вносяться доповнення, мова йде взагалі про прийняття нових Конституцій. Тож виходить, що кандидат в депутати, який формує в своїй програмі янєсь положення, що працюватиме на дальший розвиток демократії, гласності, вдосконалення політичної системи, але не знайшло відображення у Конституції, не може бути депутатом?

Гірко це усвідомлювати, але за такої політичної активності людей, яка зараз спостерігається, ніяких змін на краще нам чекати нема чого. Поки що всі справи вершить апарат.

Обговорювати проєкти, боротися за кожного депутата, за кожного члена виборчої комісії, за голоси виборців. Тільки так ми доб'ємося якихось змін в своєму житті, тільки так відчемо перебудову на ділі.

С. ОРЕЛ.

Р. С. Стало відомо, що мікрополітична Група народних депутатів Верховної Ради СРСР (39 чоловік, серед них наш земляк — світловодський Б. Сушко) виступила з ініціативою створення альтернативного проєкту Закону. Група народних депутатів СРСР і депутатів Верховної Ради УРСР виступили із відкритим листом-відповіддю. Його підписали також і наші земляки О. М. Малюта та В. М. Гуртовий. Альтернативний проєкт вже подано з постійною комісією Верховної Ради СРСР і опубліковано у лівівській молодіжній газеті «Ленінська молодь».

ДВІ ГОДИНИ
НА ПЛОЦІ

М АБУТЬ, не секрет ні для кого, що серед засобів масової інформації теж існує конкуренція. Нерідко вона дошкульна: авторам тих чи інших публікацій: адже навіть дві обласні газети — уже конкуренти. Але щодо оперативності подачі матеріалів, то тут ми й не беремося змагатися з нашими старшими колегами з партійної газети, адже «Кіровоградська правда» виходить 6 разів на тиждень, а «Молодий комунар» — раз. І так уже трапилося, що науковця із Києва Зою Митрофанівну ГРЕЧИШНИКОВУ «відкрили» першими «комунарівці», а представити її читачам поспішили наші колеги.

Проте саме це не будемо вважати за конкуренцію, бо тут у нас спільна мета — популяризувати знання, яким довгий час не надавалося серйозної ваги. Хоча дослідження підтверджують: наші предки користувалися ними ще 4000 років тому... І будемо сподіватися, що виступ З. М. Гречишникової «Відкриття, що триває... п'ять тисячоліття» в «Кіровоградській правді» став відправною точкою у розумінні тих проблем, про які вже йшла мова у публікації «МК» за 2 вересня «Ви дивились Чумака?» та піде сьогодні.

знаю те, що нічого не знаю»... — пам'ятаєте?

Перше знайомство з біолокатором З. М. Гречишниковою теж відбулося на тій конференції. А потім уже були зустрічі й спілкування в Кіровограді.

КАШПІРОВСЬКИЙ ПРОТИ ЧУМАКА

Отже, будемо вважати, сьогоднішні читачі уже дещо обізнані з проблемами, якими займаються зараз вчений-геолог, біолокатор Зоя Митрофанівна Гречишнікова та її колеги-біолокатори Тетяна Дмитрівна Клименко та Анатолій Микитович Тарасов. У минулій публікації ми повідомляли також, що на сьогоднішній день згадана група провела ще один експеримент — вплив на біоенергетику людини телеекстрасенсів. Саме з цього й почнемо, оскільки попереднє повідомлення в «МК» про те, що телесенси екстрасенси А. В. Чумака підходять далеко не всім, викликало багато запитань серед читачів. І основне з них: що ж робити тим, хто їх активно приймає? — Зою Митрофанівну, ви не за-

вати щоразу у приготуванні страви таку воду. Не полінуйтеся встати раз уночі, і набрати її трохи про запас.

Автори цих рядків були свідками, як на селищі Гриничому проводився такий експеримент. Зою Митрофанівну та її колеги у багатьох присутніх на їхніх лекціях людей виявили перезаряджене поле (=) в результаті сеансів Чумака. Порадили всім помитись у три години ночі і попийти цієї води (кожальної енергетичної сили). І що ж: у всіх учасників експерименту (близько 30 чоловік) через три дні на повторних замірах був повернутий свій знак (±) або (⊕). Хочте вірте, хочете — ні... (На малюнку графік пульсації води протягом доби).

«ПЛЮС» І «МІНУС»

Як уже говорилося раніше, кожен з нас, висловлюючись фізичним терміном, є дипольним (±) або (⊕). Біоенергетичне поле близько 90 процентів людей якраз заряджене позитивно (тобто з голови до паху — плюс, нижче — мінус). 5—10 процентів людей мають зворотний заряд поля. Виявлена дипольність пси-

Як почувасе себе людина в такі енергопаузи? Невпевненою, частіше підвласна усяким несподіваним нещастям, хворобам. Коли

після такої паузи дипольний енергетичний заряд не відновлюється, настає смерть. За даними народження і смерті я проаналізувала 230 осіб поданих у Великій Радянській Енциклопедії. Здебільшого відхід людини від життя пов'язаний з багатоденними енергопаузами, які настають закономірно. Просто, мабуть, організм у цей час уже дуже ослаблений. Тому, скажімо, хірург у ці несприятливі дні не повинен робити операції, а пацієнт — відповідно — не лягати на операційний стіл. Пілот — не вести літак, автолюбитель — не сідати за кермо...

ШЛЮБИ

СПРАВЛЯЮТЬСЯ НА НЕБЕСАХ?

Отже, безперечно одне — людина має знати себе, щоб керувати собою, і максимально використовувати свої здібності. Як це можна зробити практично?

— Яким чином екстрасенси відчують дисфункції організму людини? І чи можна лікувати засобами біополіа?

— Хворі органи міняють знак. І екстрасенси фіксують мінусові місця. Тут немає ніякого чаклунства щодо лікування. Але допомогти можна тим людям, хвороби яких виникають внаслідок знеформованого, власного біополіа. Генетичні ж, спадкові хвороби поки що не під силу. Я особисто цього ще не вивчила... Останні роки ми активно співпрацюємо з київським вченим-біологом Решетниковою. Впевнена, вся генетика, селекція повинна прийняти біоенергетику як ази...

«ЕНЕРГО-ДУШОГУБКА»

— Зою Митрофанівно, після інформації в газеті про зустріч з Вами у редакції, нам зателефонував читач і повідомив, що він — наладчик апаратури — знає в нашому місті якусь несприятливу зону і запропонував Вам дослідити її. Думаю таких досліджень у Вас як геолога достатньо. Не байдуже, де ми живемо, що нас

ред Крим теж знаходиться в геологічному розлозі. У цивілізованому світі, яким ми себе вважаємо, з чим не можна не рахуватися. Я б взагалі поворот у нашому містобудуванні почала з визначення усіх несприятливих біопатогенних зон, бо випромінювання певних шарів землі не сприяє розвитку живого організму.

— Не так давно у «Правді» була цікава стаття «Плюс і мінус», де йдеться про те, що в наших хатах чимало несприятливих місць — «мінусів», як їх треба обходити, хоча б не ставити там ліжко чи робочий стіл.

— Я сподіваюсь, що серйозна преса виробить у людей і серйозне ставлення до цих проблем. З радістю відправлю читачів до цього номера, здається, за 14 липня.

«ХРАНИ МЕНЯ, МОЙ ТАЛИСМАН...»

Людина і предмети, що її оточують — стали основними на сьогодні в дослідженнях групи Гречишникової. Все, що нас оточує, завантовано, пульсує, як і людський енергокаркас. Далеко не байдуже, виявляється, не тільки те, які люди нас оточують, а й які предмети. Під час замірів людей, ми помітили, що біолокатори інколи радять знати з руки годинника чи обручку. Виявляється, прикраса може бути з протилежним вам зарядом, а значить теж постійно руйнує цілісність енергокаркасу людини.

— Зою Митрофанівно, ми помітили, що навіть на знімку у «Літературній Україні» Ви теж з цим намістом. Це талісман?

— Гадаю, ви не пов'яжете зі словом «талісман» тільки чийсь подарунок на щастя. Хоча це й грає роль, моральну. Але, думаю, древні знали, що талісманом може бути тільки така річ, що захищає енергетику людини, зберігає або її примножує її. До речі, я справді часто надіваю це намисто, бо воно — хороший «плюс» й служить підвищенням моєї енергії, але тільки до 18 години. Потім воно змінює заряд на негативний, і я його тут же знімаю. Аметист, скажімо, навпаки. Вдень — «мінус», вночі — «плюс». Недаремно він вважається вечірньою прикрасою. Як бачите, перш, ніж вибрати собі талісман, треба знати енергосистему неорганічних сполук. Будь-яку прикрасу рекомендую заміряти. Поверте, навіть обручка може бути деформатором внутрішнього поля людини.

НЕ ВКОРЧУЙТЕ СОБІ ВІДУ ЗА ОБІДНІМ СТОЛОМ

Мудра природа попкикувалася про всіх нас — як «плюсових», так і «мінусових». Якщо вода, як ми вже впевнилися, в залежності від заряду може підживлювати нашу енергію або зменшувати її, то й продукти харчування мають такі ж властивості.

Взагалі, корисніше для нашого організму, коли ми вживаємо «живу» їжу, тобто таку, яка не піддавалася ніякій кулінарній обробці і зберігає всі енергетичні якості. Якщо ми будемо ще й знати, у яку годину доби ці якості найвищі, то знайдемо надійний засіб підтримувати себе в належній фізичній формі.

— Давайте замислимося над таким фактом: у народі говорять, що яблука бажано їсти тільки після Спасу, тобто після 19 серпня. Чому? Ми зацікавилися цією давньою порадою і зробили свої

ЩО ТАМ, ПІСЛЯ СМЕРТІ?

Скільки віків християнська релігія обцяла загробне життя, кому в раю, кому... А ми — атеїсти. І все ж... Ще до зустрічі з З. М. Гречишниковою, ми вже читали в «Літературній Україні» про її дещо неймовірне для звичайного стереотипу мислення відкриття коли людина помирає, її власне біополе не зникає, не розчиняється в безвісті.

— Будь ласка, розкажіть про це детальніше...

— Це відкриття прийшло несподівано, коли переживала втрату своїх безкінечно близьких людей — мами, сестри. Справа в тому, що я чітко фіксує чужу енергію, а біоенергетику своїх близьких я досліджувала роками. Спершу здивувалась, коли відчула, ніби в домі знову знаходиться близька людина, але ж пройшло кілька днів після поховання померлої. Коли підійшла до ліжка покійної — моя антена робила стільки ж обертів, скільки вона показувала на людині, коли та була живою. Скажімо, в моїх руках антена робить три обертів — це моє біополе, 1080 градусів. Таку ж саму кількість обертів моя лоза робить і над моїм ліжком. Так само щодо будь-якої людини.

З'ясовується, що протягом перших 9 днів над постілью померлої людини, над її фотографією постійно присутнє її біополе. Але на дев'ятий день, рівно в той час, коли людина помирала, це її біополе зникає — і з фотографії, і з ліжка. На сороковий день знову це саме біополе померлої людини з'являється над її фотографією і над постілью. З'являється лише на добу. Я простежувала цей феномен і далі. Протягом року цей біокаркас періодично з'являється в домі, але не можу встановити якусь певну періодичність.

Коли я ці явища почала фіксувати, сама собі боялася вірити. Запрошувала для контролю своїх колег-біолокаторів. Ми все це оформляли протоколами, підписами свідків тощо.

— Ви не боялися заявляти про такі експерименти як науковець? Адже скажуть, що ви проповідуєте безсмертя душі, як це віками робила церква?

— Так, безсмертя. Безсмертя матерії. Ще раз підкреслюю: мій світогляд матеріалістичний. Безсмертя матерії — це доказ цілісності нашого матеріального світу. І що, ці знання когось уже були бачені? Адже бачили. Ми з вами знайшли внаслідок встановлення помітки воякири на 9-й день, 0-й, на рік... Знання втрачені, вичіпці залишилися. Тепер же стоїмо на порозі відкриття нової науки. Може, і стільки нових відкриттів, як давно забутих. Думаю, біоенергетика людини може стати об'єктом вивчення як медиків, так і фізиків.

Саме в цій проблемі бачу і важливий моральний аспект. Якщо нова матерія народжується із старої, то зрозуміло, наші нащадки будуть схожі на нас, сьогоднішніх. Тому кожен повинен турбуватись про чистоту своїх думок, вчинків навіть заради чистоти й гармонійності прийдешніх поколінь.

Ну, і потім, не так сумно стає, коли знаєш, що кожен з нас не до кінця йде з цього життя...

НЕМАЄ ПРОРОКІВ

ЛІРИЧНИЙ ВІДСТУП

...Три місяці тому у Полтаві проходила всеосяжна науково-технічна конференція «Мікро-технічні аспекти біоелектроніки». Кілька сотень вчених з багатьох міст країни були запрошені взяти в ній участь. Навіть з побіжного погляду ця подія стала безпрецедентною. Конференція проходила під час З'їзду народних депутатів і стала можливою завдяки саме тій атмосфері гласності і демократії, що заповнювали в нашій країні. Чи не вперше з офіційної трибуни звучали наукові відповіді, які ще кілька років тому вважалися б, м'яко кажучи, крамольними.

Хто ми, жителі Землі? Яке наше походження? Бути чи не бути земній цивілізації? Як врятувати нашу планету і нас самих від самознищення? Не будемо бентежити вас біблейською притчею про «кінець світу», але нині й малю дитина знає, що наша Земля переживає нелегкі часи. Ми з тривогою говоримо про складну екологічну ситуацію, креслимо проекти її виправлення, але ще не скоро знайдемо ліки від зростаючої людської бездуховнос-

перечуєте почати саме з цього? Так би мовити від приватного до загального...

— Насамперед, прошу не плутати мов застереження з тими словесними розминками в пресі, які дозволяють собі окремі журналісти щодо свого колеги Чумака. Якби населення мало елементарні знання про свою біоенергетику, мені б навіть не довелося говорити про це сьогодні. Але не наша вина, а, мабуть, наша біда, що ми довгий час не визнавали чогось нетрадиційного. Довгий час вважали себе господарями природи, гордились тим, що повернули назад русла річок. І що ж тепер? Я сподіваюсь, що недалеко той час, коли знання про біоенергетику будуть такими ж обов'язковими, як і знання алфавіту.

— Мабуть, однієї поради, припинити таке лікування біля телевізора буде замало, те й пізно! Адже ежіотаж і «антиреклама» в пресі тільки збільшили число пацієнтів Аллана Володимировича...

— Я вже говорила, здається, що Чумака — надзвичайно сильний мінус. Отже, позитивно заряджені диполі після лікування Чу-

ля людини — це важливий соціально-економічний фактор. От, скажімо, ми зібрали поки що невеликий статистичний матеріал про сім'ї, в яких подружжя має протилежний заряд, тобто назавжди неможливо, але вже можемо зробити деякі висновки. Виявляється, польова несумісність небайдужа до їхнього здоров'я. В таких сім'ях спостерігаються різні розлучення, хронічні захворювання обох. Окрім серцево-судинних і онкологічних захворювань були помічені три випадки шизофренії, два — бронхіальної астми та інші. В таких сім'ях часто народжуються неповноцінні чи хворі діти (як правило, друга дитина) в формі розумової відсталості, епілепсії, глухонімості, різних потворств.

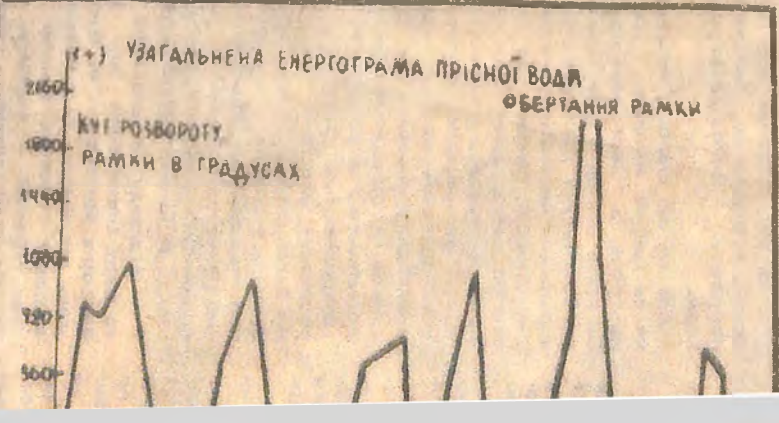
Ми неодноразово переконувалися, що навіть коротке руко-стискання здатне перезарядити людину. А постійне перебування в одній кімнаті (скажімо, на роботі) людей з різнозарядженими диполями створює раніше непомітний вплив на психологічний дискомфорт і часті конфлікти в колективі.

— Скажіть, якби кожен навчився визначати свій заряд...

— Я — геолог. І починала свої дослідження в геології. Усі мої відкриття щодо феномену людини, соціальної біоенергетики — це так би мовити, попутно. Хоча для мене — надзвичайно серйозно... Так от, медицина повинна тісно співробітничати з біолокаторами, екстрасенсами, біоінженерами. Що б я зробила уже сьогодні? При лікувальних закладах відкрила б спеціальні консультативні пункти. Особливо для молоді, що важливо у створенні сім'ї. Скільки таких подружжів, що й батьки зовні здорові, кра-

оточує? Розкажіть, будь ласка, про це детальніше.

— Справді, у нашому місті, як і в багатьох інших, є люди, які, мабуть, невідомо чому, в Кіровограді (це, мабуть, невідомо чому, буде чути жителям міста) знаходяться у зоні двох геологічних розломів. Це дуже несприятливо для людського організму. І раз не користі, то й шкоди, а отже, для вашої місцевості, спричиняють підвищену онкологічну захворюваність, а цей геологічний розлом. Він руйнує людину, її енер-

ЕКОЛОГІЯ

«...І фото- графію Шатунова»

У Маловісківській середній школі № 3 відбулася зустріч з кореспондентом «Молодого комунаря». Учні 9-А, 9-В і 10-В класів дізналися про історію газети, склад редакції, особливості творчої і поліграфічної роботи над газетою, про плани журналістів на наступний рік.

Учні висловили свої побажання. Серед них, в першу чергу — друкувати інформації про музичні колективи, пісні, розповіді про артистів. Багатьом хотілося прочитати в «Молодому комунарі» про групу «Ласковий май».

— І надрукуйте, будь ласка, фотографію Шатунова! — попросила дівчинка у мережаному фартушку.

Хвилює школярів демократизація їхнього життя. Хотіли б прочитати в газеті, як педколектив, наприклад, обирає директора. Чи можна керівників класного керівника?

Хлопці хотіли б, щоб газета продовжила публікацію вправ ушу. Це входить в наші плани. Цікавляться діти й літературними творами наших земляків, зокрема гумором.

Наш кор.

КОЛИ письменник Юрій Щербак, автор «Причин і наслідків», роману, який з повним правом можна назвати екологічним, приїжджав на Кіровоградщину (уважні читачі пам'ятають інтерв'ю з ним на сторінках «МК»), в одній із приватних розмов він сказав буквально таке: у нас до екології часом ставляться, як старенька із приказки до сил небесних (доки грим не гримне, баба не перехреститься...). Звісно, нажучи це, голова асоціації «Зелений світ» мав на увазі проблеми куди глобальніші від тих, про які йтиметься нижче. Але недарма в народі, знову ж таки, кажуть: мала штучка червінчик, а ціна велика...

Про ціну екологічної недалекоглядності ми говоримо і пишемо не вперше. Тому можемо, виходячи з власного досвіду, констатувати: надто рідко сьогодні

стала «на службу» гайворонцям, потрібно щось близько 100 тисяч...

ЯК БАЧИМО, «грим» гримув не дарма. Але чи варто піддаватися спокусі оптимізму? Кожен, хто добре знайомий з історією невинної, хоч і (куди дінешся!) малоефективної боротьби гайворонських природолюбів за врятування своєї річки та її приток, одразу пригадає, що одного разу мрія запустити у Гайворонське водосховище земснаряд майже збулася. Була вже й домовленість (правда, усна) про взяття техніки в аренду, але... раптом виявилось, що ніде взяти гроші. Однак цього разу, не піддаючись оптимістичним настроям (грошей поки що немає), все ж мусимо констатувати, що гайворонці проявили нарешті належну далекоглядність. Спочатку — гроші, потім — техніка. Жаль

ників хвороб. Але чи не більшого удару по Південному Бугу місто Гайворон завдає нижче греблі ГЕС, при впадінні річки Ташлики.

Крім уже названих (і неназваних), окремо хочеться зупинитися на проблемі забруднювача, який по ідеї таким не мав би бути, — міських очисних споруд. Вони давно вже не відповідають потребам міста. Останнім часом, у зв'язку з інтенсивною розбудовою Гайворона, кількість каналізаційних відходів на добу складає тут від 3-х до 3,4 тисячі кубічних метрів при потужності очисних 2,7 тисячі. Різниця можливостей і потреб дає кількість бруду, який потрапляє з каналізації безпосередньо в річку... І поліпшення становища, принаймні в райцентрі, чекати не доводиться.

А ось у Заваллі незабаром мають ввести нові очисні споруди

означає і відсутність природного змишу, породжену безліччю глихих гребель на малих річках і на Південному Бугу (лише в межах невеликого Гайворонського району ця велика ріка, як уже мовилося, стримує дві греблі — Гайворонська і Заваллівська. І якщо наявність греблі в Гайвороні ще виправдана роботою місцевої ГЕС, то в Заваллі електростанція демонтована й, отже, гребля залишена на згадку про славних гідробудівельників...

З цього приводу знову хочеться посперечатися на одну з наших цьогорічних публікацій — про плановане будівництво ще однієї греблі на Синюсі, що дозволить остаточно перетворити цю річку в каскад велетенських напоям... Так от, а чи не доречно було б запропонувати меліораторам області, які поки що успішно «загнздувають» наші річки, повернути свої зусилля на інше — на їхнє визволення від непотрібних гідротехнічних споруд! Зокрема — звільнити Буг від Заваллівської греблі, а згодом зайнятися і впорядкуванням Гайворонського водосховища.

Як бачимо, «грим» у Гайвороні прозвучав не раптом і не з доброго дива. Повільно й трудно народжувалося нинішнє лихо в головах чиновників різних відомств — енергетики, будівництва, агропромислового, — щоб втілювати у цілий ряд свідомих або несвідомих, породжених байдужістю порушень природоохоронних норм.

Але те, що сталося, незважаючи на трагічні наслідки, усе ще не гроза, а тільки передгрозя. Бо взяти хоч би й таке завдання, як боротьбу з гризунами, що є основними переносниками того ж лептоспірозу. Раніше цю справу контролювала санепідемстанція, потім її передано у відання районної ветеринарної служби, з якою колгоспи мають укладати відповідні договори. І чи то ветеринарська та господарства не мають достатнього контакту, чи то так господарунок «притис», але розвелася за останні роки гризуна сила-силенна. Звідси стався зрозумілий, чому на моє запитання про перспективи поширення інфекційних захворювань у районі епідеміолог районної санепідемстанції В. С. Дегтяренко відповів:

— З огляду на зростання цілого ряду сприятливих для нього факторів лептоспіроз не був чимось аж надто несподіваним. І оскільки головний фактор багатьох інфекцій — наявність великої кількості гризунів — зберігається, то нині не виключена можливість «спалаху» туляремії, припірм. Тим більше, що на Черкащині це вже сталося...

Справді, гарантувати гайворонцям санітарну безпеку на завтра наважиться хіба що дуже великий оптиміст. Бо надто буденним стало тут поблажливе ставлення до нехтування не лише потребами охорони природи, а й багатьма нормами. Що говорити про несвідомих гризунів, коли на сьогоднішній, здавалось би, опорний осередок здорового способу життя, як районна лікарня, є одним із значних джерел забруднення навколишнього середовища. В усякому разі, і епідеміолог району, і головний лікар санепідемстанції М. А. Зінченко не взяли на себе сміливості твердити, що при сьогоднішніх неадах з лікарняного каналізацією багато мешканців району не стануть жертвами, скажімо, вірусного гепатиту чи якоїсь іншої інфекційної хвороби.

Намалювавши цю досить-таки похмуру екологічну картину, автор не ставив собі за мету применшити те, що робиться в районі, — припірм, у справі розчищення кількох ставків, намул із яких піде на добрива, чи будівництві тих же очисних у Заваллі... Але, як ми мусимо нарешті усвідомити, робиться вкрай недостатньо і часом на голому ентузіазмі. Бо ті 200 потужних труб, які задимлять над Гайвороном, за словами головліка СЕС М. А. Зінченка, з початком отоплювального сезону (нині димить щось близько половини того) голім ентузіазмом не візьмеш. Втім, і ентузіазм приходить. Але тільки тоді, як буде підкріплений далекоглядною екологічною політикою і справді державною турботою про людей і природу, яку ми вже, здавалось, «перемогли»...

П. СЕЛЕЦЬКИЙ.

Гайворонський район.

виступи преси чи зусилля екологічно-ентузіастів спонукають до активних дій і місцеві власті, й відомства, які «могли б, але не хочуть...». Втім, при тій глобальності й масштабності проблем захисту природи, за якими ми живемо, конкретного «місцевого» вивчання годі знайти.

Автор не претендує на роль пророка. Але трохи більше року тому довелося йому писати про загрозу, яка нависла над одним із райцентрів області через багаторічне нехтування нормами санітарії. Публікація та називалася «Атомна бомба» на березі Синиці. Йшлося про деяке зростання захворювань лептоспірозом в Ульяновському районі. «Бомба» (образний вислів одного з героїв тієї публікації), як воно нерідко буває, «вибухнула» не зовсім там, де на неї чекали. Це ще раз підтвердило спільність багатьох екологічних проблем, для яких не існує не те що меж районів, а й державних кордонів... Вибух «бомби», а слідом і гуркіт «грому» сколихнули наприкінці нинішнього літа сусідній з Ульяновським Гайворонський район.

Якраз у дні, коли виходить у світ ця публікація, заплановано розгляд проблем екології на сесії Гайворонського райвиконкому. Справа, звісно, потрібна й актуальна. Але ніяк не можеш позбутися думки і про те, що відбувається це запізно. В усякому разі, для тих, хто вже сьогодні став жертвою лептоспірозу. Сумно про це говорити, але дійшло до смертельних випадків; за дивним збігом обставин одним із перших захворів на лептоспіроз колишній лікар. Врятувати його не вдалося. Так само трагічно закінчився відпочинок на Південному Бугу для 26-літнього одесита, який приїхав у район до родичів. На момент прибуття кореспондента, у різні лікарні з тим же діагнозом було доставлено ще четверо хворих. Щоправда, тут уже небезпечна була не такою великою; медики району зорієнтувалися, що почалася епідемія, і як прийнято говорити, «змобілізували всі резерви».

Одразу відгукнулася місцева преса (вона й до того не мовчала). Активізував свою роботу і комсомольський штаб операції «Південний Буг». Вдалося нарешті залагодити питання про відкриття при районному відділенні Агропромбанку рахунку № 70009, на який за ініціативою райкому комсомолу та штабу екологічної операції, що діє при ньому, повинні надходити кошти від усіх, хто хоче допомогти матеріально врятуванню й очищенню Південного Бугу. Як повідомила про те районна газета, на переказах слід робити помітку «Земснаряд». Для того, щоб ця потужна техніка

тільки, що для прийняття такого рішення треба було прожити кілька років (операція «Південний Буг» офіційно проходить четвертий рік). Жаль, що для досягнення якихось зрушень у практичній роботі треба було, щоб «грим прогрімів».

Та давайте повернемося всетаким до причин, які породили «спалах» лептоспірозу. А вони, треба сказати, досить-таки банальні: систематична ігноранція санітарії, як колгоспами, державними підприємствами, так і окремими людьми; вкрай недостатні можливості по плановій очистці міст, селищ і сіл від побутових відходів, що поєднується із екологічними безкультур'ям; хронічне відставання від потреб у будівництві очисних споруд; занепад малих річок, струмків та джерел — з причини порушень всіх можливих природоохоронних актів, іраціонального господарювання; відсутність можливостей природного змишу на Південному Бугу, обумовлене двома греблями — Гайворонською та Заваллівською, які перетинають бузку течію (додайте до цього ще й тих забруднювачів, які знаходяться вище по течії, у Вінницькій та Хмельницькій областях).

Втім, немало таких і на території Гайворонського району — перерахувати їх так само важко, як і розмаїті причини загострення екологічних проблем, частково наведені вище. Назвемо найперше гранітний спецкар'єр, асфальтобетонний завод при гірлі річки Ташлики, Заваллівський графіткомбінат, Сальківський цукрозавод та їхні підсобні господарства на Бугу; це й чимало тваринницьких ферм, відгодівельних пунктів, розташованих асупереч природоохоронним нормам, безпосередньо біля води на берегах Південного Бугу і його приток. Не зайве буде згадати й місцевий маслозавод, завод «Актан», підприємство по прийманню хлібопродуктів...

Отож, забруднювачів і причини забруднення можна було б перерахувати знов і знов. Але давайте звернемося до наслідків їхньої сукупної діяльності. І почнемо з міського пляжу (сюди ми прийшли разом з одним із найактивніших учасників операції «Південний Буг», ініціатором цілого ряду починань її учасників А. І. Черенковим). Так от, звідси, від міського пляжу і до самої греблі ГЕС берег ріки укритий усякими покидьками, господарськими відходами, трапляються й трупи тварин. Тут на обох берегах водосховища годі шукати якихось природоохоронних зон. Сумне видовище являє собою водосховище наприкінці літа, коли його вода буквально кишить синьо-зеленими водоростями, ряскою, куширем. Звісно, що таке водне середовище — чи не близьке до ідеального з точки зору розмноження усяких мікробів та збуд-

потужністю 3,4 тисячі кубів. Вони вирішать проблему очищення стоків у Заваллі, але, на думку спеціалістів, ненадовго — враховуючи перспективи і темпи розвитку селища.

ОЛИ Ж озирася перспективу природоохоронної роботи в Гайворонському районі в цілому, мимоволі виникає асоціація з лавиною, яка хай і не надто швидко, але невпинно наростає. Ця лавина, очевидно, народжувалася не вчора і не позавчора. Але доки не сягнула якоїсь критичної точки, доки не гримув перший «грим», ні у місцевої влади, ні у громадськості не знайшлося досить сміливості, щоб обуритися неподобством. Втім, і нині протестує та обурюється далеко не вся громадськість, та й окремі представники органів влади не надто поспішають виникати у загрозливий процес (приміром, секретар міськвиконкому О. К. Цебрій, до якого ми звернулися за консультацією, рішуче відмовився говорити на цю тему, посилаючись на відсутність голови виконкому і термінову роботу). На щастя, вдалося нам зустріти й людей зацікавлених. Оминаючи деталі наших спільних розмов і шануючи час читачів, почну одразу з викладу пропозицій, які є значною мірою результатом цих зустрічей.

Слушною видається ініціатива комсомольців, про яку йшлося вище. Але вона потребує організованої підтримки. Так само найближчим часом потрібно вирішити питання про будівництво набережної (іншими словами — водоохоронної зони), що дозволить реалізувати не лише екологічні плани, а й використати відходи згаданого вище гранітного спецкар'єру. Нагальними є потреби: введення в дію недіючого нині обладнання по очищенню опадів; забезпечення наявних очисних у достатній кількості реагентом (поліакриламідом) та створення «резерву» міської очиски стоків; утилізації азотно-кислого марганцю (який, до речі, для умілих господарників міг би перетворитися з відходів на цінну сировину); зведення полігону для обеззараження твердих побутових відходів; завершення будівництва об'їзної дороги тощо.

Майже всі ці пропозиції, до речі, — не новина для гайворонців. Ось і в записці про стан природоохоронної роботи, підготовленій районною санітарно-епідеміологічною станцією для райвиконкому в січні ц. р., більшість із цих пропозицій наявні. Та все ж, з огляду на характер сьогоднішніх проблем Південного Бугу і прогнозу на майбутнє, заходять здаються недостатніми. Найперше тому, що не усувають одну з першопричин накопичення усякого бруду у Бугу та його притоках: різке сповільнення течії (або й повну майже її відсутність). Це

8

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

Наталя НЕГОДА: «Мені подобається моя героїня...»

ПЛАНЕТА

«Хоч гусеницю на шию...»

Прочитавши в «Молодому комунарі» за 15 квітня ц. р. замітку О. Івановича «Пристрасть до «металу», я просто не зміг не відгукнутися на неї.

Мені сорок шість років, але сучасну молодь я розумію добре, тому, що свого часу також пройшов через подібні гоніння.

Початок шістдесятих років. Тоді за танці чарльстон, твіст гнали з танцювальних майданчиків. Навіть адміністративно карали. Доходило до того, що розрізали завузжені холості штани, знімали сорочки в снігіву клітинку.

Та минуло досить часу, і ті ж самі зарозумілі особи гсчали також носити вузькі штани. А танці, які так суворо забороняли, почали танцювати всі.

Я не хочу сказати, що ланцюжки, браслети, клепані реміні і т. ін. з часом будуть носити всі. Звичайно, ні! Навпаки, з часом це відійде, попливуть щось інше.

Мені незрозуміла поведінка лейтенанта Петренка, коли він знімав з пояса у хлопця стріляні гільзи. Як на мене, то хай собі вішають хоч гусеницю від трактора, аби тільки шия витримала і не було порушення громадського порядку. Хіба коли молодь щиро висловлює своє захоплення жестами, оплесками чи навіть вигуками, то це гірше, ніж на стадіоні дорослі дяді брутальною лайкою на все горло коментують дії судді?

І все ж: чому при виступі такої популярної рок-групи, як «Майстер», концертні зали були наполовину порожні?

Не будемо кривити душею і скажемо щиро. Тому, що у багатьох любителів рок-музики ще не забулась образа, не забулось припущення, яких зазнало багато слухачів під час виступу на стадіоні в Кіровограді рок-групи «Арія».

Рок-групи, як і сама рок-музика, створені для молоді, то давайте і залізьмо їй для молодих. Вони краще від нас знають, як сприймати цю музику.

Ми, старше покоління, вимагаємо, щоб молодь нас розуміла. То чому ж ми не хочемо зрозуміти молодь?

А. САФОНОВ,
будівельник.

ВІД РЕДАКЦІЇ. Вам не здається, шановні читачі, що цей лист, хоч і надійшов не так давно, написаний нібито про якісь інші часи, досить далекі? Хоча б тому, що в тому ж Кіровограді вже давненько не виступали ні рок-групи, ні інші відомі виконавці. Ні в залах, ні на стадіоні. Чи інтерес до цієї музики пішов на спад?

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

16 вересня 1989 р.

наперед визначеним. Мої батьки — колишні актори. Нині вони — режисери: мама — на телебаченні, тато — у театрі. Коли я була ще дитиною і їм просто нікуди було мене дівати, вони брали мене з собою до театру.

Перший фільм, в якому я знялась, «Завтра була війна». Осільки це була моя перша робота, я страшенно боялася камери. Але цей досвід виявився корисним. Це був перший крон дівчини, незадовго до цього випусниці театрального Інституту при МХАТІ, яка пропрацювала два роки у Театрі юного глядача. Після цього фільму, дякуючи випадку, я познайомилася з Василем Пичулом. Сьогодні ми уже другий фільм зняли з ним. І знову за сценарієм Маші Хмелик: він називається «В горіде Сочи темные ночи».

— Як ви ставитесь до того, що одразу стали відомою? Що ви відчуваєте, будучи зіркою?

— На фестивалі я така сама актриса, як усі. Але, як це не парадоксально, тут я відчуваю себе зіркою більшою мірою, ніж на батьківщині. Тут я відчуваю якусь увагу до себе, якусь повагу. Мене часто питають, чи змінилося моє життя після фільму, коли прийшла популярність? Ну як воно може змінитися? грошей аеликих

ми не отримуюмо, купити на ці гроші нічого не можна. У мене немає машини, у мене однокімнатна квартира — та і її «зробила» мама. Загалом, я живу, як кожен другий радянський громадянин. Єдина перевага — зараз я більше подорожую. Їжджу з картинкою по різних країнах, є цікаві враження.

— На Заході вас часто називають «секс-зіркою», «секс-бомбою» перебудови. Як ви особисто ставитесь до таких епітетів?

— Знаєте, я людина іронічного складу розуму, є у мене почуття самоіронії. Я часто зустрічалася з іноземними журналістами. І багато хто з них так само іронічно ставився до цієї проблеми. Вони казали: «Досить подивитися на вас у житті, щоб зрозуміти, що це міф. Міф, котрий зробили».

З іншого боку, тут є позитивні моменти: нам рано чи пізно доведеться пройти через це. Поки в нашому кінематографі будуть якісь табу, ми не зможемо робити справжнє, чесне, щире кіно.

— Ваші фотознімки у «Плейбої», треба сказати, шокували багатьох навіть на Заході. Якщо не секрет, які мотиви були для вас основними для такого рішення?

— Той факт, що це викликало

таке враження на Заході, я думаю, якраз і добре. А загалом можна відповісти так, як свого часу зробили «Московские новости»: чому на наших жінок мають дивитися лише як на «тіток із торбами»? І чому їх повинні представляти як різновид людини у спідниці і з автоматом. На жінку треба дивитися як на жінку. Такий погляд «МН», і я з ним цілком згодна. Мої особисті мотиви? Якщо чесно, навіряд чи відповім. Гадаю, перш за все — це те, що я актриса.

Розумієте, хотілось спробувати себе ще в якійсь ролі. Грати «секс-зірку» — це теж не так просто. Пройти по лезу бритви й не скопитися у вульгарність, не зайти за межі естетизму — це було мені цікаво як актрисі. Зрештою, це — досвід, колосальний досвід...

Є деякі пропозиції із Заходу. Від двох я вже відмовилась, бо мені нецікаво як актрисі просто нести якусь функцію або грати епізод. Гадаю, що радянським акторам, раз ми почали дівставати пропозиції зніматися на Заході, слід чітко уявити свою вартість.

А в особистому плані — заміж збираюсь. Оце й усе.

Володимир МЕХОНЦЕВ,
влас. кор. АПН.

Номер цього абонента в Токіо називають «телефоном рятування». Його виникнення пов'язане із зростаючим виробничим травматизмом на підприємствах Японії, зростанням кількості випадків депресій та самогубств. Крім цього, організації служб сприяли ряд громадських організацій, стурбованих різким погіршенням стану здоров'я серед осіб «найвиробничішого віку» 30—50 років, серед яких збільшилась кількість інфарктів, нервових розладів та інших хвороб.

«Телефон рятування» не тільки порадить, як зняти напругу з медичної точки зору, але й дасть кваліфіковану юридичну довідку про трудовий конфлікт, будь-яких незаконних дій адміністрації і керівників підприємств. Крім цього, співробітники служб збирають численні статистичні дані, що стосуються вказаної проблеми.

На знімку: по «телефону рятування» із офісу служби дає довідку досвідчений юрист.

Фото ДЖАПАН ПРЕСС-ТАРС.

КОЛИ ПАНУЄ МАГІЯ

«На допомогу, мій чоловік перетворився у величезну змію!» — цей крик жінки, що буквально влетіла в поліцейську дільницю, миттю розбудив чергових, які розімлили від полуденної африканської спеки. Охоронці порядку, однак, не розгубилися і для початку затримали саму заявницю. Під час допиту жителя танзанійського містечка Бугуруні повідомила захоплюючу історію. Мій чоловік, розповіла потерпіла, останнім часом став часто волоцюгитися за жінками. Я все думала: як би відвадити його від дурної звички? Нічого не допомагало. Тоді вирішила звернутися до могутнього чаклуна із мозамбікського племені маконде, який опинився у наших краях. Чародій дав мені чудодійне приворотне зілля, звелівши підсипати його у ванну, яку буде приймати невірний чоловік. Але я, певно, не вгадала із дозою: із ванни замість чоловіка вилізла величезна змія з курильною трубкою в пащі!

Як не старалися поліцейські примусити замовкнути очевидно вижити з розуму реаніміцію, чутка вмило облетіла всю округу і стала обростати все новими й новими подробицями. Тим більше, що сам чоловік десь пропав. Біля дільниці зібралась величезна юрба, котра вимагала показати перевертня. Районний комісар поліції Себастьян Булегі заявив, що «чутка про існування людини-змії абсолютно не обґрунтовані». Слов'язи, однак, не повірили його словам. Довелось поліції заявити що його відправили в іншу дільницю «з метою безпеки». Ця історія, яку розповів журнал «Нью африкен», відноситься до розряду звичайних пліток і європейцем буде сприйнятий як анекдот. Африканцю, однак, вона зовсім не здається такою вже фантастичною. Він з дитинства живе у світі традиційних вірувань і уявлень,

які тісно переплітаються з реальним життям. Повідомлення про могутніх чаклунів, духів, воскреслих покійників часто поступають з африканських столиць.

Буває, що злі духи чинять і «груповий вплив». Ось, наприклад, що трапилось в столиці ПАР Преторії.

«Десять учнів в африканському передмісті опинились у несамоментному стані після події, яку вчителі і батьки дітей назвали «нападом злих духів». 40 переляканих учнів початкової школи Батонва в Атерридівиллі поблизу Преторії несподівано побачили котів і бабунів, що гасали по класах. З криками вони намагались врятуватися втечею, дехто втратив свідомість, повідомили вчителі.

Адміністрація викликала цілий кортеж машин швидкої допомоги, котрі доставили дітей віком від 8 до 12 років у місцеву лікарню. «Ми не знаємо, що там дійсно трапилось. Здається, цих дітей зачарували. Ми всі налякані», — сказав журналістам один викладач. Представник лікарні повідомив, що після огляду учнів визнали цілком здоровими, якщо не враховувати їх істеричного стану. На зібраних після цієї пригоди батьківських зборах було вирішено зібрати гроші для оплати послуг ін'янта-чаклуна, аби спробувати вигнати зі школи злих духів.

Це повідомлення стало першою й останньою інформацією про загадкову подію. Агентство Рейтер, одна з найбільших інформаційних служб світу, яка володіє величезним банком даних і першокласними спеціалістами, передавши цю новину, ніяк її не прокоментувало, обмежившись лише сухим викладом фактів. Хоча свідками події стали сотні людей, в тому числі медики, ніхто не зміг її пояснити. Можливо це масовий гіпноз або чийсь витончений жарт. Для африканця ж це питання зрозуміле — знову духи заявили про себе.

Нерідко обряди чаклунів, а також дії тих, хто занадто повірив у таємничі сили, закінчуються загибеллю людей.

...У нигерійському місті Калабар дівчина, якій пощастило виратися із рук злочинців, що хотіли вивести її, приводить наряд поліції до їх сховища. На забризканий кров'ю долівці детективи знаходять всі атрибути, необхідні для ритуального вбивства, і сім людських черепів. Спійманих на місці злочинців заарештовують. Щоб помститися, члени онкултної групи, які лишались на волі, нападають на поліцейську дільницю.

...У штаті Бендел група чаклунів полює за горбунками.

...Місцевий вождь убивав свого сина після того, як його дружина-чаклуна заявила: через злочинця на фермі здохло кілька свиней.

У ритуальних вбивствах з метою добути «компоненти» для магичного зілля, що відкриває шлях до влади, багатства, кохання, беруть участь не тільки неписьменні жителі віддалених районів. У ліберійському місті Харпер в окрузі Мерленд трапилось звіряче вбивство двох хлопчиків у віці 6 і 7 років. Слідство показало, що в ньому брали участь голова окружного відділення правлячої Національно-демократичної партії Ліберії, а також місцеві суддя і прокурор. Всі вони хотіли догодити місцевому чаклунові.

У Габоні главою сенти каннібалів «безтурботне життя» виявився якийсь Мба Тем, котрий мав вищу освіту і бездоганно розмовляв французькою мовою. Напередодні викриття він повернувся з семінара, що відбувся в Франції. Як повідомляла габонська преса, жертвами дипломованого людодої тільки останнім часом стали 6 чоловіків, в тому числі двоє власних дітей. Під час зловистого обряду члени сенти використовували сильний наркотик «Імбіле Ібога», який робив жертву нечутливою до болю. Останнім загинув «заступник» Мба Тем, професор англійської філології Андре Ондо Ндонг.

Поширення традиційних вірувань часто зв'язане з конкретними політичними подіями. Так, в ПАР насильне переселення африканців

у Південно-Африканську Республіку руйнує традиційний спосіб життя і старі родинні зв'язки, через мігрантів різко загострюється боротьба за робочі місця у селах, де всі один одного знають, чужинців часто підозрюють в чаклунстві.

Політолог із Вітватерсрандського університету в Йоханнесбурзі Герхардт Шютте як приклад наводить такий випадок. Серед сотень тисяч людей, зігнаних расистськими властями в племенну резервацію-бантастан Лебоа виявились п'ятеро літніх жінок. Щоб якимось вижити серед абсолютно чужих, до того ж озлоблених людей, вони стали поширювати чутки про те, що вони «відьми». «Великий п'ятіріч», як їх називали, пощастило заручитися авторитетом серед переселенців і навіть підкорити найдовірливіших своїх владі. Фінал виявився печальним — група підлітків, що не полюбляла «злих чар», жорстоко розправилась із літніми жінками.

Віра в чаклунство відкриває і широкі можливості для доходуного бізнесу. Так, в області Серффі на заході Гани відзначено різке зростання злочинності, пов'язане з традиційними віруваннями. Банди вбивають людей, грабують поховання з єдиною метою: добути складові частини для магичних обрядів. Кістки, черепи, внутрішні органи, йдуть не тільки на місцевий ринок, але й на «експорт» в Нигерію. Уряд країни стурбований становищем, що склалось. Коли керівники Гани, Голова Тимчасової ради Національної оборони Джеррі Ролінгс прибув у Серффі, він відмовився навіть потиснути руку місцевим вождям. «Те, що такі нелюдські звичаї збереглися через три десятиліття після завоювання незалежності — ганьба для Гани — заявив Джеррі Ролінгс. — Він повинні були використати весь свій вплив щоб покінчити з ритуальними вбивствами».

Е. КУЗНЕЦОВ (ТАРС).
Аддіс-Абеба-Москва.

ГРАНІ МОРАЛІ

ХОЧУ ЛИСТУВА- ТИСЯ

З Малої Виски пише вам Шведенко Оля. Мені 13 років. Хочу отримувати листи від ровесників. Люблю читати особливо пригодницьку або фантастичну літературу. Вмію в'язати. Колекціоную марки, календарики. Писати мені треба за адресою: 317430, Мала Виска, пров. 40 років Жовтня, буд. 17а, О. Швиденко.

Ми друзі-ровесники Валерій Харченко і Юрій Грицюк. Нам по 17 років. Хочемо листуватися з юнаками і дівчатами, які люблять музику. (наші кумири «Леді Панк», «Войт Снек», Еліс Купер) і захоплюються культуризмом. Втім, захоплення можуть бути найрізноманітніші. Отже, пишіть нам друзі за адресою: смт Компаніївка, вул. Калініна, 45, Ю. Грицюку і В. Харченко.

Я живу в красивому місті Світловодську. Мені 17 років. Звати Герасимова Наталя. Захоплююся боксом і карате. Люблю книги! Особливо небайдужа до детективів (Ж. Сіменон, А. Конан-Дойл, Ю. Семенов). А ще люблю класичну музику. Розводжу каткусі і в'язу. Адреса моя така: 317024, Світловодськ, вул. Приморська, буд. 54, кв. 42, Н. Герасимовій.

А я із селища Нового. Ім'я моє Тетяна. 13 років. Колекціоную календарики і перебівні картинки. Люблю шити, в'язати і співати. Захоплююся фантастикою. Пишіть мені за адресою: 317112, м. Кіровоград, селище Нове, вул. Металургів, 29, кв. 57, Русіній Т.

Вирішила написати до редакції, можливо і мою адресу вмістите у рубриці «Хочу листуватися». Мені 11 років. Вмію шити і в'язати. Захоплююся сучасною музикою. Колекціоную поштові листівки і календарики різних років. Буду щиро вдячна всім, хто напише мені на адресу: 316029, м. Кіровоград, вул. Пачева, 12, корп. 2, кв. 86, Баяновій Тетяні.

10

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

16 вересня 1989 р.

Син привіз матір до будинку престарілих.

— Не плаче, тьотю, тут вам буде добре.

І поїхав.

— Яка ж я йому тьотя! Я ж мати рідна!

Мабуть, не встиг син ще й додому доїхати, як мати померла.

Ця історія вже має свою історію, а в «племінника» побільшало послідовників. Віддають вони «тьотю» і «дяді» під опіку чужих людей, а самі повертаються у свій дім, до свого звичного життя, за спокоючись: «Там їм буде добре. Там годують, одягають, білизну перуть і нічого не треба робити. Хоч відпочинуть на старість». Яка турбота!

Бачу перед собою очі бабусі Ліди. За простенькими окулярами — суцільний біль у збільшеному вигляді, бо лінзи — товстелізі.

— Я майже нічого не бачу. Напиши, дитино, йому листа. Василеві — синові моєму, в Одесі живе. Я писала — не відповідає. Вже не можу писати.

Голос тихий, здавлений. Вона бере мене за руку і дивиться прямо в очі. Не плаче. Плачу я, хоч і не маю права, хоч і тверджу собі: «Не смій! Не можна!». Я обіцяю Лідії Василівні написати листа до її сина — Василя Ілліча Яворського і йду, а вона залишається у малесенькій кімнаті з двома ліжками і столом. Намагаюся взяти себе в руки, зібратися. Я неодмінно йому напишу, тільки у зверненні принципово не вкажу «шановний». Але... Що значить один лист, коли подібних треба написати ой-ой-ой скільки! І тому я пишу один до всіх.

Коли прийшла на Чернишевського, 36 — саме за такою адресою знаходиться Кіровоградський психоневрологічний інтернат — мене зустрів директор — Андрій Омелянович Кислук.

— Що, хтось скаржиться на нас? Будете щось перевіряти? Все, що вам треба — папери й інше — ось, будь ласка, покажу.

Видно, всілякі комісії своєю увагою їх не обділяють. Психоневрологічний інтернат став зватися не так давно. Це пов'язано з тим, зі слів Андрія Омеляновича, що в останні роки до них надходить значно більше літніх людей з психічними захворюваннями, аніж раніше, а також, лежачих. В психоневрологічному інтернаті — два відділення по 250 чоловік. Так зване загальне відділення налічує 50.

Дізнавшись, що папери мене не дуже цікавлять, Андрій Омелянович запропонував пройтись по кімнатах.

Обідня пора. У мовчазній ідальні постукують ложки, і ледь ввійшли — пожевавлення.

— Нас годують тут добре, годують смачно...

— Нам тут непогано, нас годують добре, — ніби діти, говорили бабусі. Запропонували скуштувати обід. Дійсно, мені він сподобався. Вже коли виходили з директором із ідальні, одна з бабусь відкликала мене:

— Я не знаю, що ви там перевіряєте, але я хочу сказати вам, що директор у нас хороший.

Коли я відповіла їй, що не маю наміру перевіряти, бабуса пильно і недовірко поглянула на мене.

— І все ж запиши, що директор хороший, що то неправду кажуть, що нас тут б'ють.

Тим і виконую прохання баби Сіми.

Вузькі, довгі коридори, одне вікно в кінці. Темнувало. Пронумеровані двері. Щось схоже на гуртожиток чи на лікарню. Будівля вже стара. «Не знаю, який дурень проектував цей будинок, але хай би він сам тут і жив», — попростому із приводу цього висловився Андрій Омелянович. Він десь поспішав у своїх господарських справах, і моїм невідступним і терплячим провідником за його проханням стала культпрацівник Галина Миколаївна. З тими, хто мешкає за пронумерованими дверима, знайомила мене вона.

Ганна Угарівна Шеменко живе тут 6-й рік. Колись жила в селі Василівці, а потім продала хату і поїхала до сина у Донецьку область внаслідок гонимості. Син у неї один лишився. Було п'ятеро дітей, але двоє хлопчиків і дівчаток померли у 38-му від коху. Чоловік загинув у війні у 1944-му році. Набідувалася. Син хворів у дитин-

стві, тяжку операцію переніс. Берегла його одного-єдиного. Тепер виросли внуки, бабуса постаріла. З невісткою не поладили, повернулася у своє село, а потім приїхала сюди, в інтернат. Поки могла працювала тут на кухні — картоплю чистила. Внукові послала гроші, посылки, в армії служив. А потім повернувся, одружився. Над столом у баби Ані його весільне фото в рамці. А тепер щось не пише. Мабуть, непогано йому живеться.

Баба Аня і досі працює — конверти клеїть. Тут же, у своїй кімнаті. Кілька сотень уже готових. Скоро прийдуть заберуть. За роботу їй виплачують 50 процентів від зароблених грошей, інша частина йде у фонд інтернату.

Я подумала, що оті конверти великі й малі, якими ми користуємося у своїй редакції, можливо, теж склеєні руками баби Ані. На прощання Анна Угарівна не забула нагадати, що їй тут добре, все гаразд.

Взагалі, працюють всі, хто може. У виробничому цеху — так він називається — виготовляють коробки для тортів, упаковки за замовленнями підприємств. Тепер я знаю, чітими руками, скажімо, зроблена коробка для м'ясорубки, яку випускає завод «Більшовик». Андрію Яковичу Шевченкові 81 рік. Скільки ж такої продукції пройшло через його руки за 20 прожитих тут років?

Антоніна Антонівна Мельник — людина з гумором. Цікаво слухати її — слова пересипані приказками, мова колоритна. Як ішов чоловік на війну, говорить, то їй наказав, щоб ростила і вчила дітей так, аби чорне від білого відрізнити могли. Не просто сказав, щоб виросли добрими людьми, чи ще якимсь, а саме чорне від білого... Може то іронія долі, але не навчилися діти — дочка і син (один старший уже помер) чорне від білого відрізнити, інакше б не жила мати на старість у маленькій кімнатці під номером N, а жила б під своїм рідним дахом.

Баба Дуся (щоправда, справжнє її ім'я досить рідкісне — Домнікея) кілька разів повторила, що хоче в Челябінську область.

— Та хіба вам у нас так погано? — видно, що вже не вперше перепитує Галина Миколаївна.

— Непогано, спасибі, годують, одягають. Але там — моя батьківщина. Або ж у своє село Великоднюкове, Бобринецького району, до своїх людей.

Там баба Дуся жила довгий час, у колгоспі працювала. У 75 років ще на ланку ходила — вдома не сиділа, хоч бригадир і вичитував: «Андрущику, ви хочете, щоб нас через вас оштрафували?»

— А я ще й тут на кухні працювала, скільки могла. Зараз ме-

ні вже 86. А мій дід прожив до 115-ти, ще й до кінця на полювання ходив і племінницю за 30 кілометрів пішки провідував. Брат у 88 помер — від ран фронтівих. А скільки-то мені належить прожити...

Баба Дуся відклала книжку вбік — саме читала її — і знову заговорила про родичів, про своє село. Знову підступають сльози. А очі в неї сині-сині, як ото в пісні співається: «Очі волошкові». Не потьмяніли і не вицвіли за довгі роки.

Може й добре, що не чула баба Дуся про мілжкогоспні будинки, про які багато говорять та мало будують. В них одинокі пенсіонери могли б жити і в будьякий час повернутися у свою оселю, де всі люди свої, знайомі. Аби баба Дуся про це знала, то було б їй ще гірше, бо так хочеться поближче до людей, з якими поряд життя прожила.

Мені зовсім не хочеться розжалістити вас, шановні читачі,

Таню треба взяти, бо як же вона сама залишиться. А мама відповіла: «Вона без нас ще й як обійдеться». Вертолїт піднявся, і знялася сильна буря...

Той моторошний сон, який Таня і досі так достовірно пам'ятає, додає їй віри. Мама й тепер приходить у снах і шоразу говорить їй, що їй ще буде добре. І Тані сниться, як вона бігає, що вона сильна і не знає втоми.

Я не втримаюся, щоб не написати Таниного вірша.

Дуже хочеться мені відчувти
щодою
Рідну мамину шорстку лагідну
долоню,
Цілунами гамувала мама мої
боні
І бажала крадькома щасливої
долі.
І співала мені мама біля мого
ліжка,
Пісня тихая лилась, на устах
уśmieха:
Цвіте терен, цвіте терен,
та й цвіт опадає...
Вже для мене моя мама
більше не співає,
Лише в снах почую я слово
ніжне «доня»
І торкається щокі мамина
долоня.

Вона пам'ятає маму сумну-невеселу.

— Може болить щось, мамо? Захворіли? Серце?

— Та ні, доню, я все думаю, що буде з тобою, коли мене не стане.

Мама померла у 55 років, Тані було тоді 23. І я знаю, що, якби доля не була такою несправедливою і аби все було гаразд, Таня б ніколи не привела свою маму в цей будинок. І тому так боляче бачити їй, коли здорові, забезпечені діти привозять сюди своїх старих батьків, матерів, а потім називають себе племінниками чи сусідами, а ще чи просто знайомими. Ну неже ж вони не розуміють, що нагодувати стару людину — це ще не все. І чиста постіль мало значить, коли вона не своя і на чужому ліжку.

Таня говорить, що бабусі їй ще й заздрять, мовляв, ти молода, маєш надії, що буде тобі краше і, можливо, ще виберешся звідси, а... Ні, що говориться ще, я продовжувати не можу. Бо боляче зайвий раз про це говорити, адже вони теж читатимуть...

Так, Таня дійсно вірить в себе, вона наполеглива і пробус чогось добитися. От хоча б квартири. «Її добре подумала?» — шоразу перепитують її. «Так, я подумала. Сюди я завжди встигну, важче звідси вибратися, коли нема до кого притулитися». Тим більше, при інтернаті працюють два відділення по обслуговуванню інвалідів і пенсіонерів, які проживають вдома. Їм доставляють продукти, перуть білизну, прибирають у кімнаті, словом, обслуговують. Одне відділення працює вже другий рік, друге — 8-й місяць, завідує відділом соціального забезпечення при психоневрологічному інтернаті Т. Й. Мірошніченко.

З квартирою у Тані поки що ясності немає. Їй теж доводиться проходити через оте: «Вибачте, коли звернулися. Вам треба поїхати туди-то. Приїдете тоді-то...». Таня дійсно їздить, її транспорт — стільчик на колесах. А чого варто подолати хоча б кілька сходінок?

Свого листа-розповіді я розпочала із старої історії, а закінчу новою.

Дочка вирішила віддати батька до інтернату. Її, зрозуміло, осуджують.

— Аби ж він був справжнім батьком для нас, а то пам'ятаю лише його матюки та бійки. Над мамою знущався, на той світ її ще молодою звів. Тепер знайшов мене, коли старість прийшла, а коли малими були, то говорив, що плувати хотів би на нас і таке інше.

Дійсно, якщо розібратися, то оті всі будинки та інтернати якраз і повинні призначатися для отаких от батьків, які відмовляються від своїх дітей. А також для отих дітей, які відмовилися від рідних матерів. Нехай будуть впевнені, їхні місця там вже чекають на них. У природі зло не лишається непокараним.

Зінаїда КУЦЕНКО.

3 18 по 24 вересня

понеділок

18 ВЕРЕСНЯ

▲ ЦТ (І програма)

15.30 — Грає струнний квартет Спілки композиторів Білоруської РСР. 15.50 — Веселі старті. 16.35 — Співає М. Костикова. 17.00 — Дитяча година. 3 уроком французької мови. 18.00 — «Будівельники». Про проблеми будівельно-промислових кооперативів Москви. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Прогрес. Інформація. Ренлама. 19.30 — Мультифільм для дорослих. 19.40 — Сходінки. 21.00 — «Час». 21.40 — За оперативними зведеннями. МЗС СРСР повідомляє. 21.50 — «Спрут-3». Художній телефільм. 5 серія. 22.50 — Сьогодні у світі. 23.05 — 3. Чічібабін. «Ніколи не відчував себе поетом...». 0.15 — Пам'яті Марія. 1.41 — Новини. 1.46 — Занувачується оперета.

▲ УТ

16.30 — Новини. 16.40 — Документальний фільм «Чий це біліз?». 17.00 — «Агрофірма «Прапор Леніна» Борщівського району на Тернопільщині. 17.30 — Концерт хору хлопчиків державної хорової капели ім. Л. Ревуцького. 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.20 — Мультифільм. (Кіровоград). 18.30 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Локомотив» (Москва) — «Динамо» (Київ). В перерві — Реклама. 20.15 — Актуальна камера. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — В. Вутромєєв. «Пристрасті за Овдієм». Вистава. В перерві — 22.40 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (ІІ програма)

17.00 — Новини. 17.10 — «Берег його життя». Художній телефільм. 1 серія. 18.15 — Прем'єра мультифільму «Жили собі дід та баба». 18.25 — Хокей. Товариська зустріч. «Крила Рад» (Москва) — «Калгарі Флеймз» (Канада). 1 і 2 періоди. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Хокей. Товариська зустріч.

УВАГА! УВАГА! УВАГА!

Нагадаємо всім бажаючим, що міський громадсько-політичний клуб «Перевесло» запрошує на чергове засідання-диспут «Завод колійних машин у Кіровограді: бути чи не бути?» — яке традиційно відбудеться у залі мистецтва обласної бібліотеки ім. Н. К. Крупської 18 вересня о 18.30.

Наступне засідання відбудеться 25 вересня, де обговорюватимуться Платформи ЦК КПРС з національного питання і законопроект про мови.

«Крила Рад» (Москва) — «Калгарі Флеймз» (Канада). 3 період. 21.00 — «Час». 21.40 — За оперативними зведеннями. МЗС СРСР повідомляє. 21.50 — Дні румунської культури в СРСР, присвячені 45-й річниці утворення Соціалістичної Республіки Румунії. 23.35 — Новини. 23.45 — Бокс. Чемпіонат світу.

вівторок

19 ВЕРЕСНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Мультифільми. 9.05 — «Спрут-3». Художній телефільм. 5 і 6 серії. 10.50 — Сходінки. 12.10 — Дитяча година. 3 уроком французької мови. 13.10 — Це було... було... 15.35 — Музична скарбниця. Концерт ансамблю солістів Московської філармонії. 16.30 — Прем'єра документального телефільму «Влада столів». 16.55 — Історія і сучасність. Зустріч з редакцією журналу «Вопросы истории». 17.40 — Мультифільм. 18.15 — Пісня-89. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Народні мелодії. 19.15 — Сімейний екран. «А якщо це любові». Художній фільм. 21.00 — «Час». 21.40 — «Спрут-3». Художній телефільм. 6 серія. 22.35 — Сьогодні у світі. 22.50 — Концерт народної артистки СРСР А. Днішева і Оркестру російських народних інструментів Держтелерадіо СРСР. 23.45 — «Даруйте, будь ласка». Художній фільм. 1.18 — Новини. 1.23 — Спортивна програма. 1.53 — Анна Герман. Доля і пісні.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Концерт старовинної музики. 9.55 — «З бабусиною скрипки». 10.35 — Шкільний екран. 10 кл. Основи інформатики і обчислювальної техніки. 11.05 — Доброго вам здоров'я! В ім'я здоров'я жінки. 11.35 — До 50-річчя возз'єднання Західної України з Українською РСР в складі СРСР. Документальний телефільм «Фантазія «директора». 12.00 — Новини. 16.30 — Новини. 16.45 — Для дітей. «Веселка». 17.10 — Музичний фільм «За думою дума». 17.30 — Господарем на землі. 18.00 — «Театральне фойє». «Геморовський орден Знак Пошани обласний драматичний театр імені Луначарського. (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Чемпіонат СРСР з хокею. «Сокіл» — «Трактор». 2 і 3 періоди. 20.45 — На добраніч, діти. 21.00 — «Час». 21.40 — Студентський канал. 23.20 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15, 11.15 — Навчальна програма. Науково-популярні фільми «Жива вода», «Тамішня» «Летючого голландця». 8.35, 9.35 — Музика. 4 кл. Російські народні інструменти. 9.05 — Французька мова. 1 рік навчання. 10.05 — Французька мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.40 — Географія. 7 кл. Різноманітність природи на Землі. 12.15 — Важка атлетика. Чемпіонат світу. 13.00 — Новини. 13.10 — Ритмічна гімнастика. 13.40 — «Ба-

бусин онук». Художній фільм з субтитрами. 17.00 — Новини. 17.10 — «Берег його життя». Художній телефільм. 2 серія. 18.15 — Телестудії міст РРФСР. Чита. 19.10 — Ж.Б. Кардон. Концерт для арфи, двох скрипок, альту і баса. 19.30 — Ритмічна гімнастика. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Бокс. Чемпіонат світу. 21.00 — «Час». 21.40 — Досвід, майстерність, натхнення. Про творчість М. Анненкова. 22.55 — Ранкова пошта (повтор). 23.25 — Бокс. Чемпіонат світу. 0.10 — Новини.

середа

20 ВЕРЕСНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Мультифільми. 9.05 — «Спрут-3». Художній телефільм. 6 і 7 серії. 10.55 — Концерт народної артистки СРСР А. Днішева і Оркестру російських народних інструментів Держтелерадіо СРСР. 11.45 — Навколо світу. Альманах. 12.45 — VIII Міжнародний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселка». Народні ритми Малі. 15.35 — «Ленінградські анварелі». Фільм-концерт. 16.05 — Документальні телефільми «Північний ключ». «Ростовські етюди». 16.45 — Здрастуй, музику! 17.15 — Мультифільм. 17.25 — Дитяча година. 3 уроком англійської мови. 18.25 — Хокей. Товариська зустріч. ЦСКА — «Калгарі Флеймз» (Канада). 1 період. 19.05 — Сьогодні у світі. 19.20 — 2 і 3 періоди товариської зустрічі з хокею. 21.00 — «Час». 21.40 — «Спрут-3». Художній телефільм. 7 серія. 22.35 — Сьогодні у світі. 22.50 — Концерт симфонічного оркестру Румунського радіо і телебачення. 23.45 — «Калина червона». Художній фільм. 1.29 — Новини. 1.34 — «Лицар музики Георг Отс». Документальний телефільм.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Село і люди. 9.45 — Б. Лятовшинський. Симфонія № 2. 10.25 — Телефільм «Мовчазна». 10.35 — Шкільний екран. 5 кл. Картини природи в музиці. 11.05 — Танцюють діти. 11.35 — Резерв. 11.40 — Шкільний екран. 9 кл. Російська література. 12.10 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Грають юні музиканти. 17.10 — Документальний фільм «Діти Чаровного». 17.30 — «Народовладдя». Обговорюємо проекти Законів УРСР про вибори народних депутатів. 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.20 — «Наші оголошення». (Кіровоград). 18.30 — «Сонячне коло». (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Пісні Л. Горчинського. 20.10 — Усім миром. Громадсько-політична програма. 20.40 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Урокисті відкриття першого республіканського фестивалю української сучасної пісні та популярної музики «Червона рута». По закінченні — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15, 11.15 — Навчальна програма. «Геометричні фантазії». Науково-популярні фільми. 8.35, 9.35 — Основи інформатики і обчислювальної техніки. 9.05 — Німецька мова. 1 рік навчання. 10.05 — Німецька мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.40 — Біологія. 10 кл. Критерії і структури виду. 11.05 — Новини. 12.15 — Важка атлетика. Чемпіонат світу. 13.00 — Новини. 17.10 — «Берег його життя». Художній телефільм. 3 серія. 18.15 — Прем'є-

ра документального фільму «Півніку на службі енергетики». 18.45 — «Лебеді». Мультифільм. 19.00 — Альбом Одоєвського. Про останні місяці життя Лермонтова розповідає І. Андроніков. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Телестудії міст РРФСР. Сєвєрськ. 21.00 — «Час». 21.40 — Кінододаток до передачі «Молоде кіно». 22.55 — Наш сад. 23.25 — Бокс. Чемпіонат світу. 0.10 — Новини.

четвер

21 ВЕРЕСНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Здрастуй, музику! 9.05 — «Спрут-3». Художній телефільм. 7 серія. 10.00 — Хокей. Товариська зустріч. ЦСКА — «Калгарі Флеймз» (Канада). 2 і 3 періоди. 11.35 — Документальні фільми «Перший стрибок». «Ми художники». 12.00 — Дитяча година. 3 уроком англійської мови. 13.00 — Б. Чічібабін. «Ніколи не відчував себе поетом...». 15.35 — Танцює «Ліссма». 16.00 — Документальні фільми «Волгоградські новосілля». «Як заробити мільйон!...». 16.50 — Мультифільми «Персей». «По шучому велінню». 17.25 — ТелеЕно. Журнал. 17.55 — Додаток до передачі «...До шістнадцяти і старші». 19.15 — Сьогодні у світі. 19.30 — Людина і закон. Правовий відеоканал. 21.00 — «Час». 21.40 — Творчий вечір народної артистки СРСР О. Образцової. 23.40 — Сьогодні у світі. 0.00 — «Мене це не стосується». Художній фільм. 1.40 — Новини. 1.45 — Майстри мистецтва. Народна артистка СРСР Людмила Касаткіна.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Документальний телефільм. «Тут були відпочиваючі». 9.50 — «Сонячне коло». Концерт. 10.35 — Шкільний екран. 11 кл. Фізика. 11.05 — Танцює народна артистка СРСР Г. Комлева. 11.40 — Шкільний екран. 10 кл. Російська література. 12.10 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Для дітей. «Веселка». 17.10 — Республіканська фізико-математична школа. 17.40 — Науково-популярний фільм «Ноктюрн». 1931 року. 18.00 — Шляхом оновлення. 18.30 — Для дітей. Сім нот. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Естрадний концерт. 20.00 — 3 людьми і для людей. Бесіда з заступником голови об'єднаного робітничого комітету шахтарів Західного Донбасу М. М. Валковим. 20.30 — Реклама. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Вперше на екрані УТ художній фільм «Сон актриси». 23.05 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15, 11.15 — Навчальна програма. «Авіценна, етюди про здоров'я». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — Природознавство. 5 кл. Наша планета — Земля. 8.55 — Науково-популярний фільм. 9.05 — Іспанська мова. 1 рік навчання. 9.35 — Науково-популярний фільм. 10.05 — Іспанська мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.40 — Біологія. 8 кл. Кліщі. 11.05 — Новини. 12.15 — Важка атлетика. Чемпіонат світу. 13.00 — Новини. 17.00 — Новини. 17.10 — «Будні і свята Серафими Глюкіної». Художній телефільм. 1 серія. 18.20 — «Дім для вітру». Теленарис. 18.40 — Виступ ансамблю «Російська музика». 19.00 — Телестудії міст РРФСР. П'ятигорськ. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 —

Бокс. Чемпіонат світу. 21.00 — «Час». 21.40 — 3 фондів ЦТ. «Остання зустріч». Художній фільм. 23.10 — Важка атлетика. Чемпіонат світу. 23.55 — Новини.

п'ятниця

22 ВЕРЕСНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — А у вас печуть короваї? Про культуру побуту села. 9.00 — Людина і закон. Правовий відеоканал. 10.30 — Додаток до передачі «...До шістнадцяти і старші». 11.50 — Живи, Земле! Екологічна програма. 12.45 — Якоюсь... Зустрілися... Концерт за участю ансамблю пантоміми. 13.15 — Документальні фільми телестудій країни «Провінційна ідея». «Полонені вітрилами». 15.35 — Співають «Ватрівчани». 16.00 — «Шукаю секундантів». Документальний фільм. 16.20 — Фільм — дітям. «Стежка в небо». 17.00 — Наука: теорія, експеримент, прантіна. 17.45 — Дебют, знайомства, відкриття. 18.25 — Дитячий гумористичний кіножурнал «Ералаш». Спецвипуск про правила дорожнього руху. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Інтерсигнал. 19.30 — Хвилини поезії. 19.35 — «Колишній тато, колишній син». Художній телефільм. Прем'єра. 21.00 — «Час». 21.40 — Це було... було... 22.00 — Погляд. 23.45 — Мультифільми для дорослих. 0.15 — «Бах-та». Художній фільм. 1.41 — Новини. 1.46 — Вас запрошує Софія Ротару. 3.04 — «Палац Марлі». Документальний телефільм про пам'ятники Петровської епохи.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Щоденник О. Довженка. 10.05 — «Люба моя. Останні дні». Концерт. 10.35 — Шкільний екран. 7 кл. Українська література. 11.05 — Співають «Краплинки». 11.35 — Резерв. 11.40 — Шкільний екран. 6 кл. Музика. 12.10 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Екран молодих. (Кіровоград на Республіканське телебачення). 17.40 — Документальний телефільм «Навіщо ти будеш цей дім?». 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.15 — «Чудова мить». Міжнародний конкурс краси. Репортаж. (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Темп». Слідами виступів. 19.45 — До 235-річчя Кіровограда. «Місто над Ігулою». (Кіровоград). 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Динамо» (Київ) — «Жальгіріс». У перерві — 22.25 — Новини.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15, 11.15 — Навчальна програма. «Герон». Мультифільм. 8.35, 9.35 — Література. 5 кл. Казка. 9.05 — Англійська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Англійська мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.40 — Географія. 6 кл. Сучасні дослідження географів. 11.05 — Новини. 12.10 — Ритмічна гімнастика. 12.40 — Про час і про себе. І. Сельвінський. Читає С. Гармаш. 13.00 — Новини. 17.00 — Новини. 17.10 — «Будні і свята Серафими Глюкіної». Художній телефільм. 2 серія. 18.25 — Футбол. Чемпіонат СРСР. «Спартак» — «Шахтар». 1-й тайм. 19.15 — Вечірня казка. 19.30 — Футбол. Чемпіонат СРСР. «Спартак» — «Шахтар». 2-й тайм. 20.20 — Ритмічна гімнастика. 20.50 — Народні мелодії. 21.00 — «Час». 21.40 — Ілюзії. «Україна бомбу».

Художній фільм. 23.10 — Бокс. Чемпіонат світу. 23.55 — Важка атлетика. Чемпіонат світу. 0.40 — Новини.

субота

23 ВЕРЕСНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.30 — Наш сад. 9.00 — Інститут людини. 10.00 — Життя, довжиною в століття... 10.45 — Джерела. 11.40 — Об'єкти. 12.10 — Рух без небезпек. 12.40 — В країнах соціалізму. Прикмети часу. До 40-річчя утворення НДР. 13.30 — Перехід на зимовий час. 13.40 — Фільм — дітям. «Ось прийде серпень». 14.45 — Прем'єра фільму-концерту «Ти почуй мене...». 15.25 — Мультифільм. 15.35 — Сучасниця. Тележурнал. 16.55 — У світі тварин. 17.55 — Планета. 19.05 — Сьогодні на арені. 19.25 — Фільми режисера В. Жаланджя. «Даруйте, будь ласка». 21.00 — «Час». 21.40 — КВН-89. Зустріч команд Урального і Ташкентського політехнічних інститутів. 23.40 — Осінні клопоти без антракту. Музична програма. 1.40 — «Без строку давності». Художній фільм. 2.09 — Новини. 2.14 — Бенефіс Ларис Голубкіної.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Ритмічна гімнастика. 9.45 — Чисті джерела. 10.25 — «І знову Піф». Лялькова вистава. 11.25 — «Доброго вам здоров'я». 11.55 — Документальний фільм «Від серця до серця». 12.40 — Новини. 12.50 — Музичний фільм «Вогнище». 13.15 — Мультифільм «Лісові казки». 13.30 — До 50-річчя возз'єднання Західної України з Українською РСР у складі СРСР. 14.30 — Художній телефільм «Не бійся, я з тобою». 1 і 2 серії. 17.00 — Суботні зустрічі. Сусільство. Підіток. Закон. 18.30 — Реклама. 18.45 — Скарби музеїв України. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Від першої особи. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — 3 концерти Першого республіканського фестивалю української сучасної пісні та популярної музики «Червона рута». По закінченні — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.20 — Сільська година. 9.20 — Виступає ансамбль «Трудові резерви». 9.55 — Кінопубліцистика союзних республік. Прем'єра документального телефільму «Чому дорівнюють нулі». 10.15 — Прогрес. Інформація. Реклама. 10.45 — Спорт для всіх. 11.00 — Новини. 11.10 — «Слід на землі». Художній фільм з субтитрами. 12.30 — Мелодії кодр. 13.00 — Новини. 13.10 — Шляхи-дороги Тараса. Передача 3. «Тепер іду я без дороги». 14.05 — Телевізійний музичний абонемент. На благодійний вечір Радянського фонду культури. 15.05 — Той, хто не має чину». Художній телефільм. 1 серія. 16.15 — Важка атлетика. Чемпіонат світу. 17.00 — МЗС СРСР повідомляє. 17.10 — Мультифільми. 17.40 — Прем'єра документального фільму «За все у відповіді». 19.05 — Репортаж. Обговорення документального фільму «За все у відповіді». 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Важка атлетика. Чемпіонат світу. 21.00 — «Час». 21.40 — Показують театри країни. Б. Брехт. «Що той солдат, що цей». Прем'єра фільму-вистави. 23.50 — Відлуння: події тижня. 0.00 — Бокс. Чемпіонат світу.

неділя

24 ВЕРЕСНЯ

▲ ЦТ (І програма)

8.15 — Ритмічна гімнастика. 8.45 — Тираж «Спортлото». 9.00 — 3 ранку раненько. 10.00 — Служу Радянському Союзу! 11.00 — Ранкова пошта. 11.30 — Клуб мандрівників. 12.30 — Коли невинних б'ють. Про проблеми молоді. 13.00 — Документальні фільми до Дня машинобудівника. 13.40 — Музичний кіоск. 14.10 — Здоров'я. 14.55 — VIII Міжнародний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселка». «Наша спадщина сьогодні». (Яменська Арабська Республіка). 15.30 — Дитяча інформаційно-публіцистична програма. 17.00 — Сільська година. 18.00 — Міжнародна панорама. 18.45 — «Прямий зв'язок». Короткометражний художній телефільм. Прем'єра. 19.35 — Показові виступи учасників XIII Міжнародного конкурсу виконавців балетних танців соціалістичних країн. 21.00 — «Час». 21.40 — Здрастуйте, лікарю! 21.55 — Продовження показових виступів учасників XIII Міжнародного конкурсу виконавців балетних танців соціалістичних країн. 23.30 — Футбольний огляд. 0.05 — «Зірна екрана». Художній фільм. 1.32 — «Ми — цигани». Фільм-вистава.

▲ УТ

8.45 — «До 235-річчя Кіровограда». «Місто над Ігулою». (Кіровоград). 9.45 — У неділю вранці. Інформаційна музична програма. 10.45 — Художня панорама. 11.20 — Концерт артистів державного академічного театру опери та балету УРСР ім. Т. Г. Шевченка. 12.00 — Новини. 12.10 — О. Вampilov. «Воронай гай». Вистава. 13.30 — Для дітей. «Канал «Д»». 15.00 — «Село і люди». 15.30 — Ви нам писали. 16.00 — Слава солдату. 17.00 — Художній фільм «Золотий ключик». 18.15 — Телепортарена. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — З української класики. Художній фільм «Земля». 20.50 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Концерт переможців Першого республіканського фестивалю української сучасної пісні і популярної музики «Червона рута». По закінченні — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — На зарядну ставай! 8.15 — На екрані служба 01. Документальні фільми. 8.45 — Фільми студій союзних республік. «Бунт невістон». Художній фільм. 10.00 — Т. Хренников. Струнний квартет ля мінора. 10.10 — Прем'єра документального фільму із циклу «Земля тривоги нашої». «Весна наших надій». 11.00 — Новини. 11.10 — Мультифільм. 11.30 — Клуб мандрівників. 13.30 — Грає ансамбль народних інструментів Йошнар-Олінського музичного училища ім. І. Паланта. 13.00 — Новини. 13.10 — Образ. Літературна вікторина для старшокласників. 14.30 — «Дні Рід в житті і в пісні». 15.45 — «Той, хто не має чину». Художній телефільм. 2 серія. 17.00 — Новини. 17.10 — «Той, хто не має чину». Художній телефільм. 3 серія. 18.15 — Бокс. Чемпіонат світу. 19.00 — Вас запрошує молодіжна редакція ЦТ. Частина 1. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Вас запрошує молодіжна редакція ЦТ. Частина 2. 21.00 — «Час». 21.40 — Здрастуйте, лікарю! 21.55 — Вас запрошує молодіжна редакція ЦТ. Частина 3. 23.55 — Це хвилює світ.

НА ДОЗВІЛЛІ

ВАШЕ СТАВЛЕННЯ ДО КОХАННЯ

ПСИХОТЕСТ

Якщо хочете проаналізувати його та ще й порівняти свої погляди із поглядами близької людини, відповідайте («так» чи «ні») на наведені нижче запитання. Пам'ятайте, в цій грі відповіді — лише щирі. Отож:

1. Чи завжди чоловік має бути активніший за жінку?
2. Чи любите радувати коханого — навіть у дрібницях?
3. Чи не соромитеся виявляти ніжність до нього в присутності сторонніх?
4. Чи відчуваєте себе необхідною коханому?
5. Чи не вважаєте, що досі через п'ятнадцять років головним у подружньому житті стає звичка?
6. Чи легко вам говорити про своє почуття?
7. Якби не дім, сім'я, чи зважилися б ви змінити своє життя?
8. Чи вважаєте свого чоловіка найближчою і найдорожчою людиною?
9. Чи можете дати визначення, що таке кохання?
10. Чи не знаєте до серця бере-те непорозуміння з чоловіком?
11. Чи ревнуєте ви чоловіка?
12. Чи дуже ви його любите?
13. Чи не втомлює він вас?
14. Чи часто ви його радуєте?
15. Чи не здається вам, хоча б подеколи, що ви зовсім не розумієте один одного і абсолютно порізнному уявляєте свій союз?

За кожну позитивну відповідь на парне запитання і негативну на не-парне нарахуйте собі 10 очок. Якщо не знаєте відповідей — по 5. Підсумуйте.

100—150 очок: ви належите до емоційних людей, любите віддано і здатні викинути відповідне почуття. Проте ваше кохання може стати й джерелом страждання.

50—99 очок: ви люди-на вразлива, ставите по-чуття на перше місце, хоча життя вже навчило вас, що так повинно бу-ти не завжди. Тому на-вряд чи втратите здат-ність володіти собою. Реалізм та гордість — ось чим ви керуєтеся. Тому подеколи вас і сприйма-ють як холодну й веред-ливу.

0—49 очок. Вас не при-ваблює романтичне ко-хання — воно здається дитячістю? Чи не задо-вольняєтеся тільки ро-лю «мавра» у взаєминах з близькою людиною?

За матеріалами журналу «Поль-ша»

Мал. В. ШИЛОВА.

Сандра у Радянському Союзі

У вересні гостинна арена спорткомплексу «Олімпійський» зустрічала співачку, яку не треба рекламувати. Їм'я популярної західнонімецької зірки Сандри добре відоме всім прихильникам сучасної музики.

Сандра Лауер народилася в 1962 році в західнонімецькому містечку Саарбрюкені. Її блискуча кар'єра почалася з 12-річного віку. Саме тоді в студії місцевої радіостанції вона записала свій перший сингл «Енді — мій друг». Через кілька років створила жіночу групу, що грала музику в стилі «диско». Популярність групи «Арабески» була феноменальною. В 1983 році співачка вирішила зайнятися сольною кар'єрою. Для цього переїхала у Франкфурт-на-Майні і почала співробітничати з композитором і продюсером Мікаелом Крету. В результаті їх спільної роботи було записано кілька альбомів, що стали популярними.

Зимою 1988 року на Іспанському острові Ібіца Сандра Лауер і Мікаель Крету взяли шлюб.

Чудові вокальні дані у поєднанні з прекрасною хореографічною підготовкою забезпечують успіх співачки не тільки серед дискотечної публіки, але й у глядачів різного віку. Сандра весь час у русі, в танці.

Допомогли Сандрі створювати яскраве шоу на виступах в Москві балет «Рандеву» під керівництвом Г. Захарова і театр мод під керівництвом В. Юдашкіна.

Д. ТКАЧЕНКО.

СЕДАЯ НОЧЬ

Із репертуару групи «Ласкавий травень».
Музика і слова С. КУЗНЕЦОВА.

Я знаю, что сказать тебе при встрече.
Не могу найти хотя бы пару слов.
А недолгий вечер, а недолгий вечер
Скоро станет ночью темною без снов.
А недолгий вечер, а недолгий вечер
Станет ночью темною без снов...

ПРИПЕВ:

И снова седая ночь, и только ей доверяю я.
Знаешь, седая ночь, ты все мои тайны.
Но даже и ты помочь не можешь, и темнота твои
Мне одному совсем, совсем ни к чему.

Знаешь ты без слов, тебе давно все ясно,
Только прячешь взгляд своих счастливых глаз.
И опять напрасно, и опять напрасно
Собираюсь я все рассказать сейчас.
И опять напрасно, и опять напрасно
Собираюсь все сказать сейчас.

ПРИПЕВ.

И снова вижу я тот самый вечер.
Снова вижу блеск твоих счастливых глаз.
Но с тобой не вместе, но с тобой не вместе
Снова будем мы и завтра, и сейчас.
Но с тобой не вместе, но с тобой не вместе
Будем мы и завтра, и сейчас.

ПРИПЕВ.

ВИ ЗАМОВЛЯЛИ ПІСНЮ

На знімку: Сандра.

Фото автора.

Що рік прийдешній нам готує?

БЛІЦ-ІНТЕРВ'Ю

Цікаво, здивується дехто з читачів, ще до нового року ген скільки, а газета вирішила «прискорюватися». З якої речі?

Заспокою — мова про інше. Для колективів художньої самодіяльності, як і для школярів, студентів, почався новий рік. Тобто — новий сезон. З цього приводу ми й вирішили поговорити з керівниками деяких гуртків художньої самодіяльності.

Ю. В. ЛЮБОВИЧ, художній керівник зразкової хорової капели Палацу культури імені Компанійця:

— Насамперед напишіть про те, що наша культура повинна, напевно, вийти на інші рубежі. Досить утверджувати її госпрозрахунковий характер. Культура повинна бути на державному балансі, як це робиться у всіх розвинутих країнах. Не самодіяльність художньої самодіяльності, а підняття культури, інтелігентності народу. Вважаю, що культура не повинна бути додатком до економічних проблем, а йти нарівні з економікою. Це так би мовити, загальні думки. Конкретно про справи нашого хору...

КОР.: Вибачте, Юрію Басильовичу, доки колектив іменуватимуть хором Любимича?

— А це не від мене залежить. Ну що ж (посміхається) — так почесніше. Але жарти жартами, а справа не в назві. Ми до цих пір обмежені в можливостях «нести своє мистецтво в маси». Мріємо про транспорт. У колектива велике бажання працювати, творити. Можливості такі є, і ми ними скористаємося повністю. Незабаром їдемо до Красноярська (культурний обмін).

— З чим їдете?

— Російська духовна хорова музика. Кіровоградці з нашою програмою знайомі. У цьому сезоні підготуємо, як і обіцяли, «Реквієм» Керубіні. Плануємо дати кілька концертів у фонд реставрації пам'яток архітектури, зокрема, прекрасного храму в селі Кримки Олександрівського району.

Розповідає заступник директора Палацу культури імені Компанійця Г. А. ЛАЗАРОВ:

— Минулий сезон для ансамблю «Весна» ознаменований двома помітними подіями. Це — зйомки на республіканському телебаченні у програмі «Таланти твої, Україно», де

«Весна» гідно представляла невід'язне мистецтво свого степового краю. І ще одне — участь у міжнародному фольклорному фестивалі у Фінляндії, що проходив у липні. Такі фестивалі проводяться щороку, і кожного разу запрошуються інші колективи. Цього року запросили нашу «Весну». Разом з нашими співаками і танцюристами виступали югослави, болівійці, скандинави, представники інших країн.

Зраз усі зусилля спрямовані на підготовку до участі у святі міста. Сезон, що розпочався, обіцяє бути цікавим. Вже сьогодні є над чим замислитися керівникові ансамблю пісні і танцю «Весна» А. А. Берсану (до речі, недавно йому виповнилося 50 років. Користуючись нагодою, бажаємо доброго здоров'я і творчого натхнення), адже у травні колектив братиме участь у першому Міжнародному фестивалі фольклору в Києві. Там, між іншим, будуть численні зарубіжні менеджери. Хочеться, щоб фольклор Кіровоградської і Черкаської областей отримав визнання. А для цього «Весна» докладас зусиль.

Л. КАРІМОВА.

«Молодой коммунар» — орган Кировоградского областного комитета ЛКСМ Украины.

На украинском языке.

НАША АДРЕСА:

316030, МПС,
м. Кировоград,
вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26; відповідального секретаря — 2-27-65; секторів комуністичного виховання — 4-66-79; культури і моралі — 4-64-21; комсомольського життя й економіки — 2-04-84; учнівської і студентської молоді та військово-патріотичного виховання — 2-59-82; соціальних проблем — 2-29-92; фотолaboratorії — 4-84-94; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.

Редактор

Ю. СЕРДЮЧЕНКО,